

Korenina

ISSN 2670-4242

Dejavniki okolja,
trendi in perspektive

Poslovanje družbe SiDG
v letu 2022

Zaključen je nov razpis
za prodajo lesa
po dolgoročnih pogodbah

Prva licitacija
vrednejših sortimentov
uspešno zaključena

Izplačilo donosa
od prodaje lesa
iz protipožarnih
presek na Krasu

Ekocelice – primer ukrepa
za ohranjanje ali
povečanje biotske pestrosti

Bolezni in škodljivci
v slovenskih gozdovih

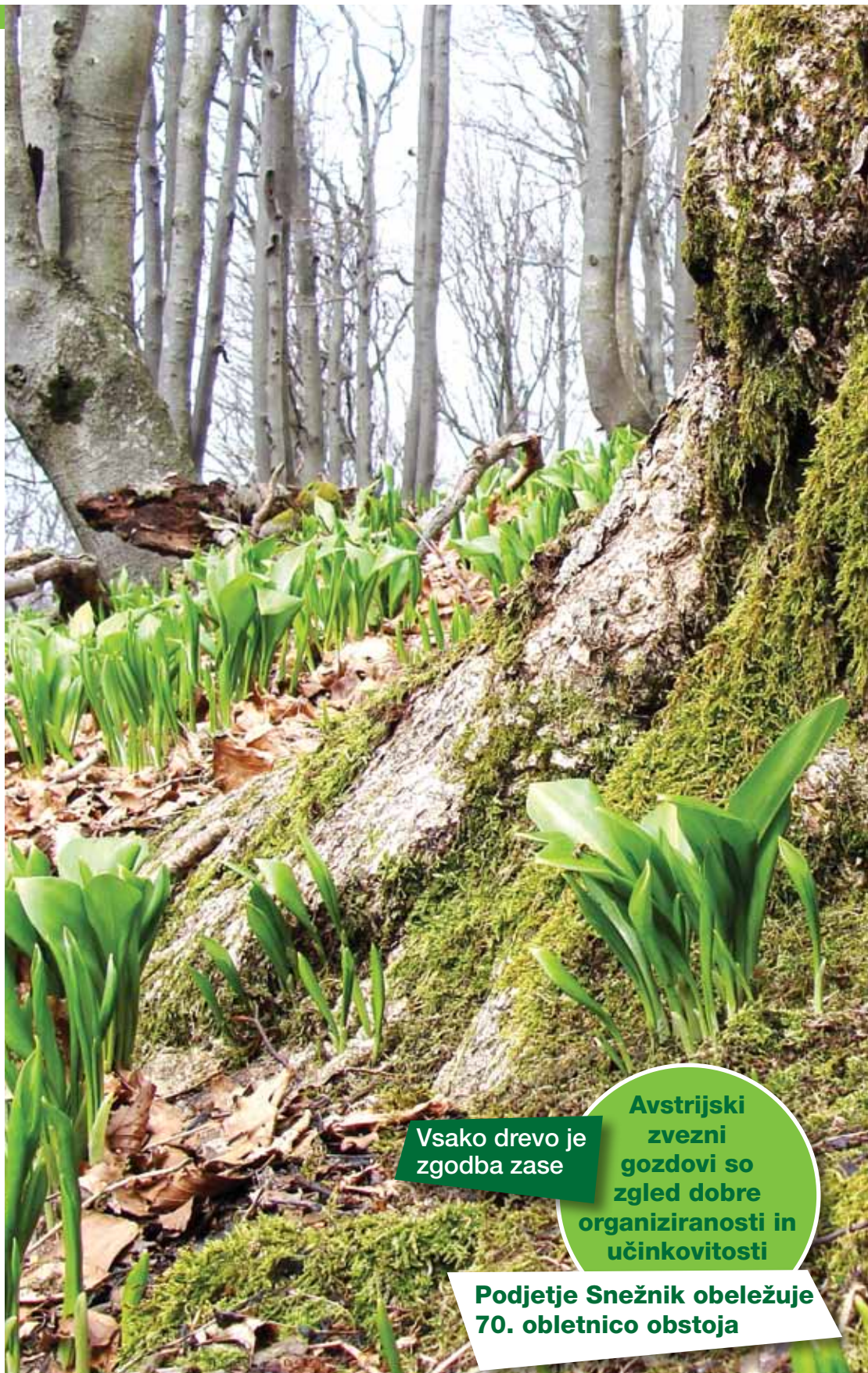
Vzpostavlja se
Center za semenarstvo,
drevesničarstvo in
varstvo gozdov

Pomen usposobljenosti
delavcev in uporabe
sodobnih tehnologij
za varnost pri delu v gozdu

Brezpilotni zrakoplov
DJI Matrice 300 RTK
je nova pridobitev SiDG

Sodelovanje programa
Ekošola in SiDG

Libanonska cedra
(*Cedrus libani*)

Vsako drevo je
zgodba zase

Avstrijski
zvezni
gozdovi so
zgodbe dobre
organiziranosti in
učinkovitosti

Podjetje Snežnik obeležuje
70. obletnico obstoja

Spoštovane sodelavke in sodelavci ter bralci Korenine.

S polno optimizma in zanosu prevzemam vodenje največjega in najuspešnejšega gozdarskega podjetja v Sloveniji. Na tem mestu se najprej zahvaljujem predhodnim direktorjem in vsem zaposlenim, da je danes podjetje SiDG v tako dobri kondiciji. Prepričan sem, da bomo uspešno pot skupaj nadaljevali in nadgradili. Izzivov nam ne bo manjkalo. Nekaj jih v tem uvodniku želim deliti z vami.

Prejšnja posloводства niso imela vedno najlažje naloge, saj so morala v relativno kratkem času vzpostaviti celoten sistem in poslovne funkcije, da je družba SiDG sploh lahko delovala. Organska rast podjetja je praviloma od majhnega do velikega, medtem ko je bil SiDG že od začetka veliko podjetje. Moja glavna naloga bo zato konsolidacija podjetja proti optimizaciji poslovnih procesov, predvsem v sektorjih gozdarstvo in prodaja, ki sta naši glavni dejavnosti. Skrb za podporne dejavnosti bo moja stalna naloga, pri čemer bo na prvem mestu posodobitev informacijskih procesov družbe.

Čeprav upravljanje našega podjetja od Vlade RS prevzema SDH, želim izpostaviti, da smo poleg maksimiranja vrednosti kapitalske naložbe Republike Slovenije v SiDG še vedno dolžni upoštevati tudi druge cilje, ki so jasno zapisani v ZGGLRS. SiDG mora biti vzor vsem lastnikom gozdov v Sloveniji pri upoštevanju načel trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdom. Sloveniji je v primerjavi z drugimi evropskimi državami uspelo ohraniti visoko vredne gozdove in druge habitate, kar ocenjujem za velik prispevek h kakovosti življenja za vse prebivalce Slovenije. Pojem upravljanje državnih gozdov pomeni nadstandard gospodarjenja z gozdovi, ki ga zahtevata strokovna in laična javnost, in to še najizraziteje v državnih gozdovih.

Zavzemal se bom za to, da bo partnerski odnos z našimi kupci lesa temeljil na tržnih cenah. Kupcem bomo morali v nekaterih segmentih bolj prisluhni, predvsem z zeleno dinamiko in dobavljenimi sortimenti, ki jih dejansko potrebujejo. Zato bomo potrebovali tudi večja skladišča lesa, da bomo lahko les presortirali in bolj enakomerno dobavljali kupcem.

V zadnjih desetletjih je prisoten negativen trend pri dotoku tehničnih gozdarskih strokovnjakov in gozdnih delavcev na trg. To bo za nas eden večjih izzivov. Vsi skupaj bomo morali vložiti veliko napora, da bo delo v gozdu strokovno in pravočasno opravljeno.

SiDG je bil v preteklosti velikokrat »poklican« za postavljanje centrov za predelavo lesa na različnih delih Slovenije. Moj cilj bo prestrukturiranje Snežnika, saj smo dolžni najprej poskrbeti za lastno podjetje.

Drage sodelavke in sodelavci, verjamem, da bomo vsi skupaj uspešni in da bo SiDG v ponos slovenskemu gozdarstvu in državi.

mag. Marko Matjašič,
glavni direktor SiDG

SiDG

Slovenski Državni Gozdovi

Korenina,

glasilo družbe

Slovenski državni gozdovi, d. o. o.
ISSN 2670-4242

Izdaja:

Slovenski državni gozdovi, d. o. o.,
Rožna ulica 39, Kočevje

Naklada:

800 izvodov

Uredništvo:

Suzana Rankov,
mag. Katarina Stanonik Roter,
služba za korporativno
komuniciranje

Fotografija na naslovnici:

Dejan Benčina, arhiv SiDG

Oblikovanje in prelom:

KAMERAD, Ljubljana

Tisk:

MAT-FORMAT, d. o. o., Ljubljana

Revija Korenina je tiskana
na papirju s certifikatom FSC.

Dejavniki okolja, trendi in perspektive

Najprej naj zapišem, da mi je delo v gozdarski gospodarski družbi Slovenski državni gozdovi, d. o. o. (SiDG), velik izziv. Naša družba je še mlada, a je razmeroma hitro dosegla visoko raven. Ob tem priznanje vsem zaposlenim, ki ste to soustvarjali. Hitri rasti pa morajo slediti aktivnosti konsolidacije in optimizacije, da se podjetje pripravi na nove priložnosti. Za slednje je treba razumeti naše širše in ožje okolje oziroma, z gozdarskim izrazoslovjem, »dejavnike rasti«.

Živimo v obdobju precejšnje globalne negotovosti. Podnebne spremembe naj bi se stopnjevale. Za prevladujoči kapitalizem velja, da je že nekaj časa v krizi. Gospodarstva je pred kratkim najprej prizadela epidemija, nato še vojna v Ukrajini. V splošnem stanje ekonomij ni slabo, imamo pa težave z visoko inflacijo, rastočo ceno denarja, visokimi cenami energije ob napovedani šibki rasti BDP-jev. Turbulence na trgih so praktično že stalnica. Stalnica je tudi visoka zaposlenost ali pomanjkanje kadrov v razvitih družbah. Kot pozitiven trend lahko vidimo tehnološki in informacijski razvoj (digitalizacija), dohajanje tega pa terja kondicijo in vztrajnost.

Na ravni EU za naš sektor veliko vlogo igra stalno naraščanje naravovarstvenih standardov (zlasti povečevanje površine negospodarjenih gozdov). Ambicije okoljevarstvenih organizacij, ki jim Evropska komisija (politika) prehitro prisluhne, so brezmejne, a kratkovidne. Po drugi strani se pospešuje raba lesa kot obnovljivega materiala, ki pozitivno prispeva h kakovosti bivanja in ugodnejši bilanci ogljika. Nadalje si v Evropi in širše prizadevamo za dvigovanje okoljevarstvenih standardov, med drugim pri vozilih in strojih, kar nas vse tangira. Vse očitnejši problem stare celine je demografska slika, preproste-

je povedano, staranje prebivalstva. Zaznaven je tudi trend urbanizacije družbe. Vse manjši delež ljudi je zaposlen v primarnem sektorju.

Slovenija je seveda del teh trendov, pri nekaterih celo neugodno izstopa. Generacije, ki vstopajo na trg dela, so za približno tretjino manj številčne od tistih, ki se upokojujejo! Kot družba se torej zelo hitro staramo. Nadalje podnebne študije kažejo, da se segrevamo hitreje od svetovnega povprečja. Kot pozitivno pa lahko izpostavimo hitrejšo gospodarsko rast od povprečja EU.

Kaj vse to pomeni za naše gozdove in gospodarjenje z njimi? Vpliv podnebnih sprememb je že dlje časa očiten; velik obseg sanitarne sečnje, krajšanje razmer zimskih sečenj, invazivne vrste ter nove bolezni in drugi povzročitelji pešanja vitalnosti gozdov.

Za povečanje odpornosti gozdov ter za zmanjšanje tveganj imamo nekaj rešitev; med drugim vzgajanje mešanih gozdov, skrajševanje proizvodnih dob, oblikovanje sestojev, ki so horizontalno in vertikalno bolj razgibani. Vse bolj postaja tudi jasno, da proaktivno upravljanje gozdov vodi k boljšim rezultatom od pasivnega. Spoznavamo, kako nujna je odprtost oziroma dostopnost gozdov, tudi varovalnih, sicer nam zadeve »uhajajo« iz rok v primeru vetrolomov, požarov, podlubnikov in še česa. Povečevati moramo tudi našo učinkovitost sanacijskih sečenj z boljšo organizacijo, pravočasno rezervacijo kapacitet, zadostnostjo logistično-prodajnih kanalov in še čim.

Padanje deleža iglavcev je delno pogojeno s podnebnimi spremembami, deloma pa z gojitveno prakso. Posledice tega bodo občutili lastniki gozdov, lesnopredelovalna industrija in končni kupci. Preobrat kupcev, lesne industrije in gozdarstva k listavcem je neizogiben.

Vseprisotno pomanjkanje kadrov je v gozdarski panogi iz vsem poznanih razlogov še bolj pereče. Kaj lahko in moramo storiti? Kako se s tem spopadajo drugje? Torej, del odgovora je povečevanje mehaniziranosti del, z drugimi besedami učinkov oziroma dvig produktivnosti. Nadalje v tujini mlade v poklic gozdnih delavcev privabljajo z različnimi bonusi, najbolj zaležejo finančni. Vsekakor je treba krepiti partnerski, dolgoročen odnos z izvajalci različnih (gozdarskih) storitev, kar pomeni, da moramo razumeti drug drugega.

Izredno pomembna naloga naše družbe je razvoj stalno učečega se upravljanja (državnih) gozdov, da bodo dolgoročno zagotavljali tako tradicionalne donose (kakovosten les) kot »moderne« ekosistemske storitve. Upravljanje lahko vidimo kot krogotok informacij med fazami načrtovanja, izvedbe, učinkov, kontrole in reciklacije izkušnje. Temu bi lahko rekli logika strojnega učenja. Iz povedanega izhaja nuja po informacijskem sistemu, kjer nas čaka zahtevna naloga njegove posodobitve.

Za ohranjanje vitalnosti družb, kot je naša, so torej nujni vlaganja v razvoj, krepitev znanj, kompetenc in odgovornosti, dvigovanje produktivnosti in konsolidacija ter permanentna optimizacija procesov. Ob vsem tem je treba zagotavljati tudi karseda stabilen in spodoben finančni donos.

Naj na koncu izrazim svoje veselje, da sem se lahko priključil danemu kolektivu, ki je (razvojno) mlad in ima velik potencial za rast. Dela z vami se veselim, računam na dobro sodelovanje, prihajam torej visoko motiviran in bom vlagal vso svojo delovno energijo, znanje in izkušnje v dobrobit naše družbe in gozdov, ki jih upravljamo.

dr. Aleš Kadunc,
direktor SiDG

Poslovanje družbe

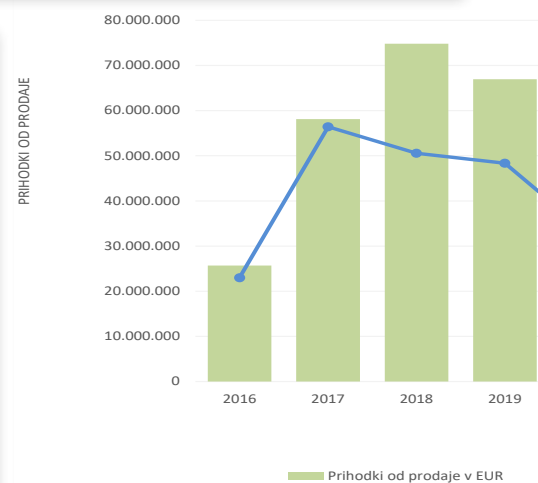
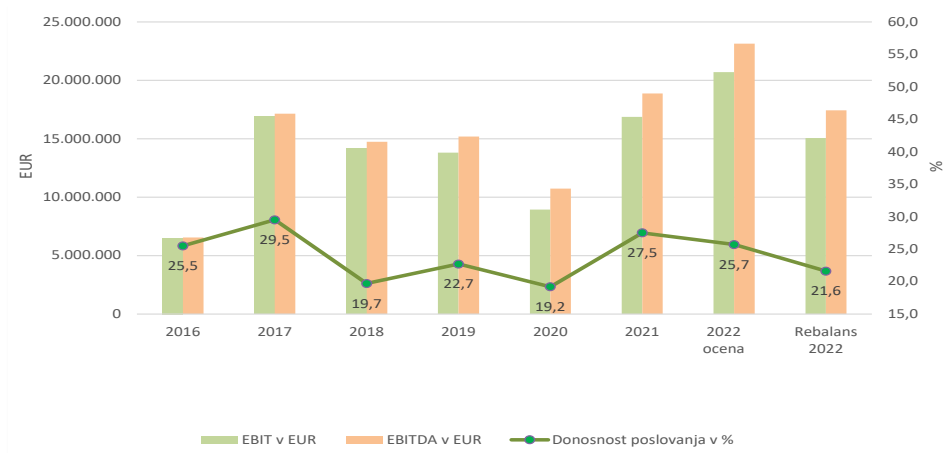
SIDG v letu 2022

Besedilo: **Renata Juršič**

Za nami je poslovno uspešno leto. Zabeležili smo največjo prodajo v zgodovini družbe, in sicer 90,7 milijona evrov, kar je 21,5 milijona evrov več kot leto prej in 10,2 milijona evrov nad načrtovanim. Ustvarjeni čisti dobiček bo predvidoma dosegel dobrih 16,9 milijona evrov, kar je za tri milijone evrov več kot v letu 2021 in 4,5 milijona evrov nad načrtovanim.

Iz nerevidiranih računovodskih izkazov izhaja, da EBIT znaša 20,7 milijona evrov in je za 3,8 milijona evrov višji kot v 2021. EBITDA znaša 23,1 milijona evrov in je za 4,2 milijona evrov višji kot leto pred tem. EBITDA marža (donosnost poslovanja) je dosegla 26 odstotkov, kar je štiri odstotne točke nad načrtovanim. Dodana vrednost na zaposlenega je dosežena v višini 109 tisoč evrov in je za 17,4 tisoč evrov nad načrtovano in osem tisoč evrov višja kot dosežena v letu 2021.

Prodali smo 1.137 tisoč kubičnih metrov gozdnih lesnih sortimentov (povprečno 94,7 tisoč kubičnih metrov na mesec), in sicer 49 odstotkov iglavcev in 51 odstotkov listavcev. Ustvarili smo 84,4 milijona evrov prihodkov

Brez spomeniškega varstva bi bilo ...

Janez Pucelj, direktor Snežnika, d. o. o.

Naša družba je kompleksna organizacija, ki včasih deluje, včasih tudi ne, čeprav so nameni dobri. Vendar: Eppure si muove! Ob spoznavanju in poznavanju razmer v gospodarstvu mi je sama od sebe prišla na misel primerjava s spomeniškim varstvom. Navadno se zgodi naslednje ...

Stara kapelica v kraju, nema priča veselih in žalostnih dogodkov iz preteklosti, propada, potrebna je obnove. Ker je zelo stara, je vpisana v neki register, ki kulturno vrednost tudi formalno potrjuje. Nujnost strokovnega pristopa ob upoštevanju pomembnosti tega malega objekta za vesoljni slovenski narod (to spodbuja tudi odločitev na vrhu, da je treba za vsako ceno ohraniti kulturno dediščino) je očitna.

Ta vključuje v prvi fazi odločitev komisije o nujnosti in načinu postopka sanacije. Pa smo tam. Komisija je sestavljena iz strokovnjakov, ki si gladijo brade, kuštrajo lase in grizejo nohte ob tako zahtevnih projektih. Ni enostavno!

S tem, da je potrebna obnova objekta, se vsi strinjajo – na načelni ravni, seveda. Potrebna sredstva so tudi na razpolago. Kaj še manjka?

Vendar so pomisleki: kako, kdaj, kdo bo izvajal, kaj in kdo bo v časopisu poveličan. Od tu je enotnost komisije na hudi preizkušnji. Nekateri ne vedo točno, kaj bi, in kličejo k previdnosti, nekaterih je strah odgovornosti in so v komisiji samo zaradi dobre kave, drugi hočejo vrniti svojega izvajalca, ker je najboljši daleč naokoli, tretji se sprašujejo, ali je zdaj res pravi čas (kriza, vojna, lačni otroci), četrti so predstavniki tistih, ki so pred leti uredili strugo potoka, da objekta ni odnesla povodenj, in čutijo posebno odgovornost, da so zraven pri odločitvah, ker imajo zasluge, peti so brez mnenja, niso ne za ne proti, šesti bi prodali vse skupaj, ker je tako ali tako brez zveze in se nič ne spla-

ča, sedmi niso religiozni in bi podrli, osmi se bojijo zahtevnosti sanacije, gradbeništvo jim je tuje, deveti bi na ta račun radi uredili ves kraj, velikopotezno.

In tako v neskončnost: za, proti, morda, počakajmo, vprašajmo še koga, kaj pa, če ne bo šlo ...

Sčasoma se zaradi vztrajanja samo pri svojem prav pojavijo tudi osebna nesoglasja med člani komisije – čisto po človeško. Razumljivo. Stroka gre sedet v zadnjo klop, pomembno postane nepomembno.

Čas pa teče in zob časa vztrajno melje. Sosedov Janez se nekaj rine in sem pa tja popravi streho, da ne bo objekt še bolj propadal. Pa mu tudi to preprečijo, ker za to ni usposobljen. Ne zna, čeprav je doma sam popravil star kozolec in prekril hišo.

Pa se zgodi. Nekaj hrabrih, ki so šele pred kratkim prišli v kraj in niso še seznanjeni z zahtevnostjo obnove, se zbere na prosto soboto, uredi temelje in streho kapelice, najame še malarja, ki jo barvno očedi, in vrtnarja, ki uredi okolico.

Vsi so v šoku: komisija, ker je šlo mimo njih, tisti, ki so bili proti, in tisti negotovi, ker se je problem rešil itd. Negodujejo, a sčasoma vsi utihnejo, ker so na vidiku novi zahtevni projekti, novi izzivi.

Le zdrava kmečka pamet je odšla na kozarec penečega, kot se ob zmagi spodobi. Ob vsem napisanem (ki je zelo blizu realnosti) se človek resnično vpraša o smislu in dobrem namenu.

Kako težko je razumeti, da stroka ni zmogla pravočasno rešiti kulturne dediščine – majhno po velikosti, a vendar veliko po sporočilu, ki ga nemo posreduje okolju.

Kako težko je razumeti, da se ustvarja prepričanje, da je bolje čakati kot pa takoj odločno ukrepati.

In kako lahko je v kapelici prepoznati Snežnik.

od prodaje gozdnih lesnih sortimentov. Največji delež prodaje (85 odstotkov) smo realizirali prek dolgoročnih pogodb.

Poslovne odhodke smo realizirali v višini 71,8 milijona evrov, kar je za 17,1 milijona evrov več kot v preteklem letu. Razlog dviga je v višjih stroških, in sicer materiala za 0,8 milijona evrov, sečnje in spravila za 3,8 milijona evrov (večja količina poseka in višja povprečna cena najetih izvajalcev), storitev prevoza gozdnih lesnih sortimentov za 3,1 milijona evrov, gojitvenovarstvenih del za 1,1 milijona evrov, gradbenih del (ceste, vlake) za 0,5 milijona evrov, amortizacije za 0,4 milijona evrov, dela za 3,2 milijona evrov (36 novih zaposlitev, uskladitev plač z avgustom 2022, dvig povračila za prevoz na delo in dvig nadomestila za prehrano), in v drugih stroških skupaj z vplačilom v gozdni sklad za 4,2 milijona evrov.

Posekali smo 1.137 tisoč kubičnih metrov gozdnih lesnih sortimentov, od tega 19,7 odstotka z lastnimi kapacitetami.

SIDG

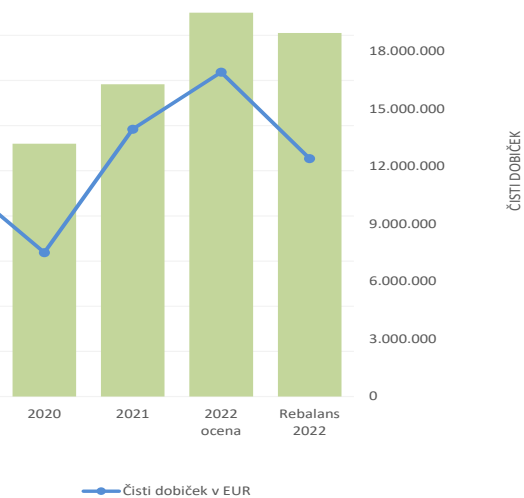
Slovenski Državni Gozdovi

Investicijske naložbe v lastno gozdno proizvodnjo, gozdno infrastrukturo, informatiko, službena vozila, opremo v mehanični delavnici, poslovno stavbo Logistika in sedež podjetja so znašale skupaj 3,6 milijona evrov.

Na zadnji dan leta 2022 nas je bilo v družbi 378 zaposlenih, konec leta 2021 pa 342.

Realizirali smo nakup 1.364 hektarjev gozdov.

Predvidevamo, da bomo družbeniku, to je Republikli Sloveniji, izplačali bilančni dobiček v višini 8,5 milijona evrov.

**NA OBISKU PRI
POSLOVNEM
PARTNERJU:
Tisa d.o.o.**

Besedilo: **Suzana Rankov**
Foto: **arhiv Tisa d.o.o.**

Vsako drevo je zgodba zase

Podjetje Tisa d.o.o. je v letu 2022 zaposlovalo 42 ljudi in ustvarilo 10,6 milijona evrov prihodkov. Je sinonim za arboristiko, čeprav s to dejavnostjo danes ustvarijo le še okoli desetino prihodkov. O poslovanju Tise smo se pogovarjali z direktorjem Markom Šercerjem.

Nam lahko na kratko opišete, kaj sploh je arboristika?

Arboristika je veda o gojenju drevja, ki temelji na razumevanju drevesne biologije. Izraz krovno uporabljamo tudi za izvedbeni oziroma operativni vidik tega področja in obsega evidentiranje, načrtovanje in upravljanje drevesnega fonda, spremljanje vitalnosti, izvajanje nege, izvajanje ukrepov za izboljšanje rasti razmer, posek dreves in sadnjo novih dreves.

Cilj arborista je varno, zdravo in lepo drevo. Kaj je pri tem ključno?

Čeprav so arboristi tisti, ki se poklicno ukvarjajo z drevjem, je pomembno razumeti, da je deležnikov, ki pomembno vplivajo na stanje in razvoj drevja v urbanem okolju, mnogo. Država in občine nastopajo obenem kot lastniki zemljišč, investitorji, upravljalci in zakonodajalci. Arhitekti in urbanisti s svojim delom spreminjajo obstoječe zelene površine in ustvarjajo nove. Gradbeni izvajalci morajo za izvedbo projektov v mestu pogosto poseči v območje korenin in krošenj dreves. Zimska javna služba mora za zagotavljanje varnosti prometa izvajati dela, ki lahko drevju škodijo. Potem smo tu seveda tudi zasebni lastniki zemljišč z lastnim fondom

zelenih površin in dreves. Vsi našti deležniki imajo različne interese, različne vloge v družbi in različne poglede na vlogo in pomen dreves v mestu. Arboristi v tem pestrem naboru pogosto nasprotujočih si interesov ozaveščamo, izobražujemo, zagotavljamo strokovno podporo pri odločanju, pomagamo pri projektiranju, nadzorujemo izvedbo gradbenih del, če posegajo v območje dreves, izvajamo preglede vitalnosti ali stabilnosti in izvajamo ukrepe in arboristična dela.

V čem so razmere za rast dreves v urbanem okolju zahtevnejše kot drugje?

Drevesa v urbanem okolju imajo le redko idealne rastne razmere. Zaradi različnih preplastitev tal v sušnih obdobjih ne prejmejo zadostne količine vode. Tla so zaradi prometa lahko zbita in ne zagotavljajo zadostne količine kisika. Pogosto se pojavljajo mehanske poškodbe debla, vej kot tudi korenin. Težave povzročata tudi zimska soljenje. V mnogih primerih drevesu zmanjka prostora za razvoj korenin. Vse našete dreves seveda ne ustavi, saj so neverjetno prilagodljiva, pomeni pa, da je treba njihovo vitalnost primerno spremljati in nadzorovati, zato da lahko zagotovimo varnost ljudi v mestu.

Marko Šercer, direktor

Kakšno je na primer stanje dreves na javnih površinah v Ljubljani? Kot vemo, podjetje Tisa za Mestno občino Ljubljana izvaja vzdrževanje parkov in mestnega drevja.

Drevesa na javnih površinah v Ljubljani so dobro spremljana in redno vzdrževana. Posplošeno rečeno je stanje mestnega drevja dobro, se pa v vseh urbanih okoljih pojavljajo težave z vitalnostjo ali stabilnostjo določenih dreves in to je zaradi specifičnih rasti pogojev v mestih neizogibno. Mestna občina Ljubljana ima že vrsto let zaposlenega arborista, ki se ukvarja z načrtovanjem in pregledovanjem mestnega drevja. Vnaprej določenih intervalih arborist vizualno pregleda drevesa v mestu. Če zazna znake bolezni, razkroja, znižane vitalnosti ali stabilnosti, odredi ustrezne arboristične ukrepe. V zahtevnejših primerih naroči dodatne preiskave, kot sta izvedba nateznega testa stabilnosti drevesa in pregled koreninskega sistema.

Ali drži, da ste za Mestno občino Ljubljana (MOL) izvedli tudi popis dreves oziroma vzpostavili kataster dreves?

Leta 1998 je moj oče Milan Šercer kot takratni direktor podjetja dal pobudo MOL, da bi vzpostavili digitalni geokoordiniran kataster dreves na javnih površinah. Takrat je MOL razpolagala s katastrom zelenih površin v papirni obliki, ki pa je drevesa obravnaval zelo površno. Evidentiran je bil samo položaj nekaterih dreves brez drugih pomembnih podatkov. Za izvedbo projekta je oče zadolžil sodelavko dr. Leno Marion in mene. Takrat smo skupaj vzpostavili metodologijo popisa, pri kateri smo zajeli vse pomemb-

Freziranje drevesnega panja

Obrezovanje nad železniško progo

ne podatke o drevesu, vključno z opisom rasti in znakov vitalnosti. Ta metodologija popisa je v uporabi še danes. Ker je bil programski del GIS sistemov takrat na splošno v začetku razvoja in je bila večina rešitev bodisi izrazito dragih bodisi pa jih ni bilo mogoče enostavno prilagoditi za specifične potrebe popisa dreves, smo se s podjetjem Adacta d.o.o. lotili lastnega razvoja programske opreme. Naslednje leto smo razvito rešitev razstavili na vodilnem mednarodnem arborističnem sejmu v Augsburgu v Nemčiji. Izkazalo se je, da je bila Mestna občina Ljubljana ena izmed prvih občin v Evropi z digitalnim katastrom dreves. Morda to ne zveni kot velik

korak v primerjavi s katastrom v papirni obliki, a so med njima zelo pomembne razlike. S prvim popisom smo vzpostavili celovit pregled nad drevesnimi vrstami, starostjo, umeščenostjo v prostor in znaki vitalnosti dreves na presečni datum popisa. Še pomembnejše pa je, da je kataster postal del delovnega procesa JP Voka Snaga. S tem se sprotno v kataster evidentirajo ugotovitve rednih pregledov, izvedbe obrezovanja, poseki dreves in sadnja novih dreves. Le tako je mogoče zagotoviti, da kataster verno predstavlja stanje na terenu, in s tem MOL omogoča kakovosten pregled in upravljanje dreves.

Katere pa so najpogostejše storitve iz arboristike, ki jih ponujate fizičnim osebam?

Najpogosteje za fizične osebe izvajamo obrezovanje dreves, posek dreves in freziranje drevesnih panjev. Ljudem pogosto tudi svetujemo glede primernih ukrepov.

Kaj bi svetovali ljudem, ki imajo na vrtu drevesa? Na kaj naj bodo posebej pozorni?

Pomembno je, da ima drevo čim boljše rastne razmere. Čeprav sami ne morejo prepoznati vseh znakov pešanja vitalnosti, pa lahko opazijo lomljenje suhih vej ali spremembe na listih. V takih primerih se lahko telefonsko posvetujejo z našim arboristom ali pa se dogovorijo za ogled in pripravo ponudbe, če je potreben obrez ali posek. Pri sadnji novih dreves je pomembno, da glede na prostor, ki je na voljo, in rastne razmere izberemo primerno drevesno vrsto. Pri tem nam je lahko v pomoč posvet z arboristom ali s krajinskim arhitektom. Koristne informacije lahko pridobimo tudi iz katalogov drevesnic, v katerih so pri drevesnih vrstah navedene njihove pomembne lastnosti in zahteve za uspešno rast.

Zakaj je pomembno, da obrezovanje dreves opravi nekdo z izkušnjami, in ne da človek znanje črpa samo z YouTubea?

Za kakovostno in varno nego dreves je potreben širok nabor znanj drevesne biologije in arborističnih tehnik. Nepravilno izvedeno obrezovanje lahko povzroči trajno škodo na drevesu.

Skladišče lesa podjetja Tisa

KAKO JE NASTALA TISA?

Leta 1978 je Milan Šercer odprl popoldansko obrt za specialna dela na področju gozdarstva. Ker je bil eden od redkih v Sloveniji, ki je posek dreves izvajal tudi v zelo zahtevnih razmerah, je zaradi povečanega obsega del opustil svojo primarno službo in odprl podjetje z dvema zaposlenima. Izvajali so zahtevne poseke dreves na trasah avtocest, ob daljnovodih in v urbanih okoljih ter sanirali zavarovana drevesa po takrat uveljavljenih arborističnih načelih. Leta 1989 je Milan Šercer z Marjano Šercer ustanovil podjetje Tisa d.o.o., ki je imelo ob ustanovitvi že pet zaposlenih. Osnovna dejavnost podjetja so bile še vedno gozdarske storitve. Podjetje je v poznejših letih raslo in razširilo svoje dejavnosti še na drobljenje odpadnega lesa, proizvodnjo lesnih sekancev, strojno čiščenje zaraščenih površin in proizvodnjo ter distribucijo toplote in električne energije. Vajeti podjetja sta leta 2009 od ustanoviteljev prevzela sinova Marko Šercer in Matjaž Šercer.

Senzorji za izvajanje nateznega testa stabilnosti

Preverjanje lesnih tkiv z resistographom

vsakodnevno in sodelavci razpolagajo z znanjem in ustrezno opremo za izvedbo v takšnih razmerah. Se pa lahko zgodi, da je določena rešitev enostavno prezahtevna oziroma predraga. Včasih nas naročnik prosi, da drevo obrežemo na način, ki ni v skladu z arborističnimi načeli. V tem primeru naročniku pojasnimo, zakaj je takšen način slab za vitalnost in razvoj drevesa in kakšne težave lahko to povzroči v prihodnosti. Sam zagovarjam, da je treba drevo obrezati pravilno. Če to ni mogoče, ga je v večini primerov bolje odstraniti.

Nestrokovno obrezano drevo lahko v prihodnosti postane nevarno za okolico. V vsakem primeru bi ljudem svetoval, da naj delo na njihovem drevju opravlja kvalificiran arborist.

Zdi se, da smo ljudje čustveno navezani na drevesa in nam je vsakega žal, tudi če zboli ali je že preveč staro. Tudi v blokovskih naseljih se stanovalci uprejo, ko je treba neko drevo iz takšnih ali drugačnih razlogov odstraniti. Kakšne so možnosti za »rešitev« drevesa?

Vsako drevo je v resnici zgodba zase glede na drevesno vrsto, starost, rastne razmere, vitalnost, umeščenost v prostor. Arboristi imamo na voljo različne ukrepe, s katerimi lahko pomagamo izboljšati razmere za rast ali pa zmanjšamo nevarnost. Odstranimo lahko suhe veje, izvedemo lahko zmanjšanje krošnje, da je drevo manj občutljivo za močan veter, s posebnimi amortiziranimi vrvmi, ki se ne zajedajo v lubje, lahko drevo povežemo in preprečimo, da bi se razklalo. Lahko izmerimo pH tal in ga po potrebi spremenimo, lahko izboljšamo zračnost tal s pomočjo kompresorja, zemljo lahko ustrezno dognojimo. Osnova za vse ukrepe pa je kakovostna ocena stanja.

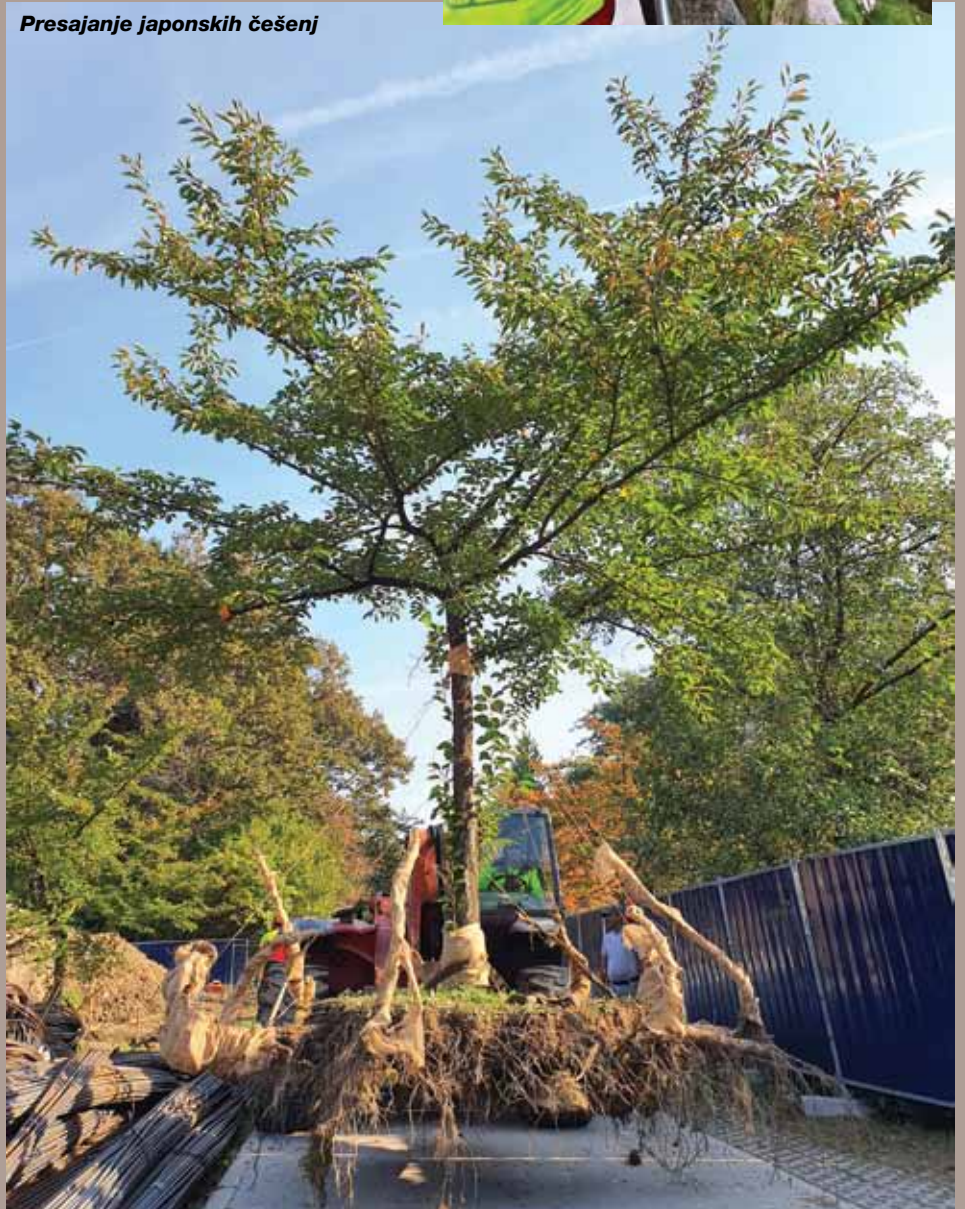
Kaj je bil za vas največji izziv? Morda zasaditev 12 metrov visoke platane v Knafljevem prehodu v središču Ljubljane?

Na sadnjo platane v Knafljevem prehodu smo gotovo ponosni. Drevo lepo uspeva in ponuja senco sprehajalcem in gostom bližnje gostilne. Smo pa od takrat uspešno izvedli še nekaj večjih presaditev odraslih dreves. Presajali smo na primer japonske češnje, ki so bile darilo Japonske Republike Sloveniji.

Verjetno vseh želja ne morete izpolniti ne glede na znanje in izkušnje? Kaj so največje ovire – višina, bližina stanovaljskih hiš ...?

Z reševanjem tovrstnih izzivov se srečujemo

Presajanje japonskih češenj

Obrezovanje platane na Streliški ulici v Ljubljani

Vaši zaposleni imajo posebne certifikate iz arboristike. Kaj je pomembno za opravljanje tega poklica?

Za opravljanje dela arborista se pogosto odločijo ljudje, ki so že seznanjeni z uporabo vrvene tehnike, na primer alpinisti, ali pa gozdarji, ki že poznajo drevesno biologijo. Sprejememo pa tudi ljudi brez predznanja, če imajo željo po učenju. Vstop v poklic arborista bo v Sloveniji od letos precej lažji, saj bo prvič na voljo povsem nov program izobraževanja za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije v arboristiki. Pri pripravi programa smo aktivno sodelovali in prepričan sem, da bo to nov pomemben korak naprej v arboristični stroki v Sloveniji in bo izvajalcem omogočil lažje pridobivanje potrebnih znanj, naročnikom pa lažjo presojo o kvalificiranosti posameznega izvajalca.

Kaj zajema sodobna arboristična oprema?

Oprema, ki jo uporabljamo, je podobna gozdarski opremi z nekaj razlikami. Uporabljamo zaščitne čelade, rokavice, protivrezne hlače in jopič, čevlje z zaščitno kapico. V nasprotju z gozdarji uporabljamo tudi specializirane ročne

žage, majhne baterijske motorne žage, varovalni pas in plezalne vrvi. Poleg osebne opreme in orodja pa uporabljamo tudi dvizne ploščadi, tovorna dvigala, frezo za odstranjevanje panjev ter tovorna vozila in traktorje za odvoz vej.

Ukvarjate se tudi z odkupom in prodajo lesa. Kaj za vas pomeni sodelovanje s SiDG?

V zadnjih treh letih smo močno povečali odkup in prodajo lesa. Les kupujemo v različnih oblikah. Kupujemo okrogel les, lubje, odčelke, žamanje. SiDG je bil v letu 2022 naš največji posamični dobavitelj okroglega lesa in zato pomemben poslovni partner. SiDG je z več kot milijon kubičnih metrov poseka letno in predvidljivostjo proizvodnje za vse slovenske predelovalce pomemben vir lesa.

Vaša najpomembnejša dejavnost je predelava lesne biomase in proizvodnja sekancev. Kakšne vrste biomase oz. izdelke sploh ponujate?

Predelujemo dva segmenta lesa. Okrogel les in žagarski ostanki so vir za proizvodnjo sekancev, ki jih naši kupci uporabijo za energetske rabo ali za proizvodnjo ivernih plošč. Predelu-

Obrezovanje z vrveno tehniko

jemo pa tudi odpadni in embalažni les, ki ga kupci uporabljajo za proizvodnjo ivernih plošč nižje kakovosti.

Kje predelujete biomaso? Kako to poteka?

Biomaso predelujemo na sedežu podjetja v Ljubljani. Gre za proces skladiščenja, pasivnega sušenja, večstopenjskega drobljenja in po potrebi tudi sejanja.

Kdo so vaši kupci za sekance? Javne institucije, kot so vrtci in šole?

Pokrivamo širok spekter kupcev. Sekance dobavljamo tako majhnim kupcem kot tovarnam.

V čem je posebnost izdelave sekancev za biofiltre?

Posebnost sekancev za biofiltre so dodatne zahteve pri tehničnih parametrih glede granulacije, drevesne vrste, vsebnosti prašnih delcev, vsebnosti lubja, vlažnosti, tehnologije drobljenja ipd. Poleg tega večina bioloških filtrov uporablja vsaj en sloj grobo mletih drevesnih korenin.

Sekance tudi izvažate. Kam?

Eden izmed naših najpomembnejših kupcev je naš najbližji kupec – Termoelektrarna Toplarna Ljubljana. Sekance pa izvažamo tudi v vse sosednje države. V zadnjih treh letih smo največ izvozili v Avstrijo in Madžarsko.

Kakšne načrte imate za prihodnost?

Glede na trenutne razmere v energetiki načrtujemo povečanje zmogljivosti pri proizvodnji sekancev. Načrtujemo tudi investicijo v dodaten kotel na lesne sekance za potrebe daljinskega sistema ogrevanja v Kamniku in dodatno povečanje investicije v fotovoltaično elektrarno. Že zdaj namreč pomemben del lesa zdrobimo s pomočjo sonca, saj dva naša sekalnika delujeta na električno, proizvedeno iz sončnih panelov. Ta delež želimo v letu 2023 povečati.

Zaključen je nov razpis

ZA PRODAJO LESA

Besedilo: **Robi Saje**
Foto: **arhiv SiDG**

po dolgoročnih pogodbah

SiDG je pri gospodarjenju z državnimi gozdovi prednostno usmerjen k uresničevanju razvoja gozdno-lesnih verig. Slednji cilj uresničuje s prodajo gozdnih lesnih sortimentov (GLS) prek dolgoročnih pogodb, s katerimi je v zadnjih dveh letih prodal okoli 85 odstotkov vseh količin GLS. Pred kratkim je bil zaključen že tretji razpis za sklenitev dolgoročnih prodajnih pogodb, namenjen predelovalcem okroglega lesa.

Enaki pogoji za vse

Z javnimi razpisi za prodajo SiDG zagotavlja transparentnost prodaje in enake pogoje za nakup lesa iz državnih gozdov vsem količinskim predelovalcem pod določenimi pogoji. Nov razpis za prodajo GLS po dolgoročnih pogodbah, ki je upošteval vse zahteve novih pravil prodaje, sprejete na vladi aprila 2022, predvideva prodajo okoli 80 odstotkov razpoložljivih količin GLS iz državnih gozdov, dostavljenih na obrat kupca.

Zaradi prostega pretoka blaga, storitev in delovne sile v EU je bila omogočena kandidatura vsem lesnopredelovalnim podjetjem v Sloveniji in preostalih v EU, vendar pod določenim pogojem, in sicer da je obrat kupca od centroida gozdnogospodarskega območja (GGO) oddaljen do 40 kilometrov. Namen centroidov GGO je zmanjševanje razdalj prevoza lesa in s tem zmanjševanja obremenjevanja okolja in javne infrastrukture ter tudi zmanjševanje različnih tveganj pri prodaji GLS, kot so visoki stroški dostave, izguba vrednosti lesa, utajitve ...

Na osnovi novih dolgoročnih pogodb – skupaj z dolgoročnima pogodbama, ki ju imata hčerinska družba Snežnik d.o.o. in strateški vlagatelj MBS List d.o.o. – bo SiDG letno prodal okoli 800.000 kubičnih metrov GLS.

Primerjava dodeljenih količin

Po preteklih dolgoročnih pogodbah je GLS od SiDG v letu 2022 odkupovalo 167 podjetij, v letu 2021 pa 181. Na osnovi novega razpisa se število kupcev ni bistveno spremenilo. Podpisanih je bilo 160 pogodb, dve od teh v obliki konzorcija, v katerega je skupno vključenih šest lesnopredelovalnih podjetij. Če upoštevamo celotno količino GLS, ki bo v letu 2023 posekana v državnih gozdovih, bo v tujino prodanih okoli pet odstotkov GLS, na podlagi predhodnega razpisa je delež prodanih količin v tujino znašal dobre tri odstotke.

Pri hlodovini iglavcev je od 30 podjetij, ki so ime-

la v pogodbah iz leta 2021 največje pogodbene količine (brez Snežnika), pri zadnjem razpisu sodelovalo 27 podjetij, od teh tri podjetja niso izpolnjevala razpisnih pogojev (obstoj zapadlih obveznosti). Primerjava 24 podjetij pokaže, da je skupna količina za 18 odstotkov višja od tiste iz leta 2021, večina podjetij pa ima dodeljene višje ali podobne količine kot v prejšnjem razpisu. Pri razpisu 2023 je bilo razpisanih 266.000 kubičnih metrov hlodovine iglavcev, pri razpisu 2021 pa 283.000 kubičnih metrov, kar je posledica spreminjajočega trenda poseka v prid listavcev zaradi zmanjševanja sanitarnih sečenj pri iglavcih.

Pri hlodovini listavcev je bila slovenskim podjetjem razdeljena podobna količina lesa kot v prejšnjem razpisu. Razpisane količine v zadnjem razpisu (132.000 kubičnih metrov) so bile višje kot v prejšnjem (108.600 kubičnih metrov). Zaradi spremenjenega sistema razporejanja količin so nekatera podjetja dobila občutno višje količine, nekatera pa nižje. Od 30 podjetij, ki so imela v pogodbah iz leta 2021 največje pogodbene količine (brez Snežnika), je

pri zadnjem razpisu sodelovalo vseh 30 podjetij, od teh pet podjetij ni izpolnjevalo razpisnih pogojev (ni bilo plačila varščine, obstoj zapadlih obveznosti). Primerjava 25 podjetij pokaže, da je skupna količina za en odstotek višja od tiste iz leta 2021.

Največja odstopanja

Največja odstopanja pri zadnjem razpisu so pri preostali oblovinii iglavcev in listavcev, pri čemer se je v zadnjem razpisu sledilo cilju podpore lesnopredelovalnim industrijam z višjo dodano vrednostjo. Posledično je bilo za podjetja, ki proizvajajo sekance (in se večinoma ukvarjajo s trgovanjem z lesom), v zadnjem razpisu manj razpoložljivih količin. Lesnopredelovalnim industrijam za proizvodnjo lesnih kompozitov (vlaknene plošče MDF/HDF), celuloze in kemikalij je bilo namensko razporejenih 210.000 kubičnih metrov preostale oblovine iglavcev in listavcev, medtem ko je bilo za energetske rabe (proizvodnja sekancev, pelet, briket) in proizvodnjo drv skupaj na razpolago le 93.000 kubičnih metrov.

RAZLOGI ZA SPREMEMBE V DODELJENIH KOLIČINAH

Razlogi, zaradi katerih so nastale večje spremembe pri dodeljenih količinah kupcem v primerjavi s prejšnjim razpisom za dolgoročne pogodbe, izhajajo iz novih pravil prodaje, pri tem je ključno:

- Izračun za dodelitev količin se je izvedel na osnovi namena rabe in na podlagi računovodskih izkazov o predelavi GLS (nabavne in prodajne fakture), s čimer so prijavitelji dokazovali, koliko hlodovine in/ali preostale oblovine so v referenčnem letu predelali in v katere proizvode so te GLS predelali. S tem je SiDG zasledoval cilj spodbujanja industrije z višjo dodano vrednostjo. V prejšnjih razpisih so prijavitelji kandidirali glede na zelene količine, in ne na dejansko predelavo, zato so kupci, ki na primer ne proizvajajo celuloze in/ali plošč, prejeli količine, kot jih po novem ne bodo.
- Prejšnji razpis je dodeljeval količine na ravni centroidov GGO; če je bil obrat kupca v centroidu GGO z večjim posekom določenega segmenta, za katerega je kandidiral, je dobil več količin kot kupec, ki ga v tem vplivnem območju centroida (GGO) ni bilo. Ta sistem je moral SiDG na zahtevo Računskega sodišča iz razloga diskriminacije kupca odpraviti in uvesti dodelitev količin na ravni Slovenije.
- V novih Pravilih prodaje GLS je opredeljena tudi nova kategorija kupcev – strateški kupci, ki bistveno prispevajo k razvoju slovenske lesne industrije in lesnih verig, s katerimi se lahko sklenejo petletne pogodbe. Skupaj je bilo zaznanih 29 strateških partnerjev, večina od teh pa je podpisalo petletno pogodbo. Za strateške kupce veljajo zahtevnejši pogoji, saj morajo imeti primarno predelavo lesa registrirano kot glavno dejavnost in vsaj tri milijone evrov letnega prometa iz glavne dejavnosti.
- Kupci (ne glede na to, ali so bili zaznani kot strateški partnerji ali ne), ki imajo večjo predelovalno kapaciteto, višjo dodano vrednost, večje število zaposlenih in večjo stopnjo predelave, so prejeli večje količine GLS v primerjavi s kupci, ki so izkazovali nižje vrednosti po teh kriterijih.

PRVA LICITACIJA vrednejših sortimentov uspešno zaključena

Besedilo: **Andrej Križ, Robi Saje**
Foto: **arhiv SiDG**

Konec februarja se je zaključila prva letošnja licitacija vrednejših sortimentov, že četrta po vrsti v organizaciji SiDG. Najvišjo ponudbo smo prejeli za hrast dob, in sicer 1.670 evrov/kubični meter oziroma 3.056 evrov/hlod. Visoke prodajne cene so bile dosežene tudi pri hlodovini macesna, gradna, gorskega javorja in gorskega bresta, saj so bile te v povprečju 65 odstotkov višje, kot bi

bile dosežene po rednem ceniku. Hlodovina višjo prodajo ceno v primerjavi s cenami po veljavnem ceniku.

Licitacija je potekala v dveh skladiščih, in sicer skladišču Snežnik v Kočevski Reki in skladišču Limbuš pri Mariboru. Skupaj je bilo pripeljanih 281 hlodov različnih drevesnih vrst v skupni izmeri 265 kubičnih metrov.

Drevesna vrsta	Število hlodov	Količina (m ³)	Pov. hlod (m ³ /hlod)
DOB	86	87	1,02
DUGLAZIJA	4	6	1,42
GORSKI BREST	10	5	0,55
GORSKI JAVOR	26	23	0,88
GRADEN	85	68	0,80
JELKA	1	1	0,92
MACESEN	4	2	0,59
SMREKA	45	56	1,24
VELIKI JESEN	20	17	0,84
SKUPAJ	281	265	0,94

Število, skupna in povprečna količina razstavljenih hlodov v skladišču Snežnik in Limbuš

Konec leta 2022 in v začetku letošnjega leta so neugodne vremenske razmere bistveno vplivale na gozdno proizvodnjo in posledično na izbor primerne hlobovine za tovrstno licitacijo. Prav tako se je konec leta zaradi pomanjkanja povpraševanja na trgu po hlobovini javorja temu primerno prilagodila proizvodnja, kar je posledično vplivalo na izbor najboljše hlobovine javorja, »javorja rebraša«, ki je v preteklih licitacijah bistveno prispeval k najvišjim doseženim cenam, na letošnji pa ga praktično ni bilo zaznati. Pri izvedbi letošnje licitacije smo se zaradi ovir v gozdni proizvodnji in tega, da javorjeve hlobovine praktično ni bilo, osredotočili na tržno zanimive drevesne vrste, kot so hrast dob in graden, macesen, smreka, brest ter jesen. Pri licitaciji je sodelovalo devet ponudnikov, od teh šest iz Slovenije, dva iz Nemčije in eden iz Hrvaške. Kupec iz Italije zaradi ne-

izpolnjevanja razpisnih pogojev ni uspel na draženju.

Skupaj je bilo od 281 hlobov prodanih 253 hlobov v skupni izmeri 233 kubičnih metrov. Trije hlobovi gorskega javorja niso prejeli ponudbe, 25 hlobov pa je prejelo ponudbo s ceno, ki je bila nižja od cene po veljavnem ceniku za dolgoročne pogodbe, zato ti hlobovi niso bili prodani.

Ocenjujemo, da je bila licitacija zelo uspešna, saj smo v povprečju dosegli za 1,8-krat višjo prodajno ceno, kot bi jo sicer pri redni prodaji. Ne smemo pa spregledati niti, da je sočasno potekala tradicionalna licitacija v Slovenj Gradcu, na katero smo odpeljali dobrih 70 kubičnih metrov hlobov najboljše kakovosti.

Za konec gre zahvala vsem terenskim sodelavcem in ožji ekipi, ki so pri licitaciji sodelovali in z delom ter znanjem prispevali k uspešno zaključeni licitaciji.

Drevesna vrsta	Število hlobov	Skupni volumen (m ³)	Maks. ponudba (EUR/m ³)	Maks. ponudba (EUR/hlod)	Pov. prodajna cena (EUR/m ³)
DOB	86	87	1.670	3.056	770
G. BREST	10	5	200	148	195
G. JAVOR	20	18	459	670	241
GRADEN	83	67	769	1.469	501
JELKA	1	1	161	148	161
MACESEN	4	2	380	312	329
SMREKA	29	36	380	663	174
V. JESEN	20	17	245	338	192
SKUPAJ	253	233	1.670	3.056	499

Število in količina prodanih hlobov. Najvišja ponujena cena na m³ in na hloed po drevesnih vrstah ter povprečna prodajna cena po drevesnih vrstah

IZPLAČILO DONOSA od prodaje lesa iz protipožarnih presek na Krasu

Besedilo: **Gašper Bevc**
Foto: **arhiv SiDG**

Družba SiDG je v skladu z odredbo poveljnika Civilne zaščite skupaj z Zavodom za gozdove Slovenije na požarišču na Krasu lani poleti izvedla intervencijo in koordinacijo dela izvajalcev sečnje, posek gozdnega drevja in ureditev sečišč ter dokončno ureditev sečišč in odvoz lesne mase na deponijo. Intervencijsko delo na protipožarnih presekih je bilo ključno za učinkovito omejitev širjenja požara. Odvoz in prodaja lesa in sečnih ostankov s protipožarnih presek sta se po dogovoru s ključnimi deležniki sanacije izvajala tudi za zasebne lastnike gozdov, razen za tiste, ki so se do določenega roka odločili, da bodo preseke na svojih parcelah počistili sami.

Po odvozu lesa in sečnih ostankov s protipožarnih presek z zemljišč, s katerih zasebni lastniki niso sami odstranili posekane lesne mase, je družba SiDG les in sečne ostanke prodala kupcem, s katerimi tudi sicer poslovno sodeluje. Konec lanskega leta je SiDG na podlagi pridobljenih podatkov od Zavoda za gozdove Slovenije pripravil razdelitev donosa od prodaje lesa in sečnih ostankov na posameznega lastnika zemljišča na podlagi razdelilnika, ki je upošteval delež površine zemljišča na posamezni protipožarni preseki in posekane količine lesa na posamezni protipožarni preseki.

Z namenom izvedbe izplačil donosa smo decembra 2022 objavili poziv, s katerim smo lastnike pozvali, da nam posredujejo zahtevek za izplačilo donosa od prodaje lesa in sečnih ostankov s protipožarnih presek. Zaradi premajhnega odziva smo konec januarja več kot 500 lastnikom zemljišč posredovali še informativne izračune in jih prosili, naj nam oddajo pisni zahtevek za izplačilo donosa od prodaje lesa. Prva izplačila donosa od prodaje lesa s protipožarnih presek je družba SiDG začela konec februarja in v tem trenutku vsa izplačila še niso zaključena.

Največje težave, s katerimi se srečujemo pri izplačilih donosa od prodaje lesa s protipožarnih presek, so neurejena lastniška razmerja na zemljiščih, na katerih se je izvajala sečnja za protipožarne preseke.

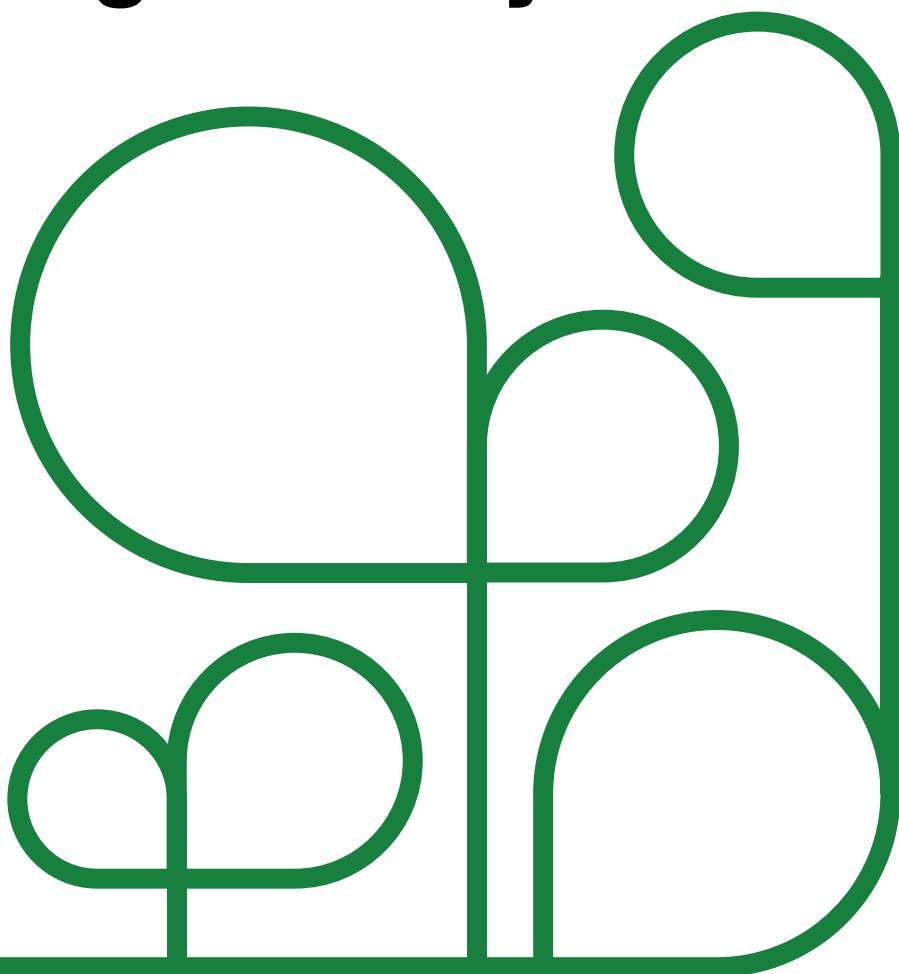
pomladimo gozdove

**Ohranimo gozdove
za prihodnje generacije!**

**25. marec 2023
od 9h do 11h**

**Kočevje (Polom)
Lovrenc na Pohorju
Smrečje pri Bohorju
Moše pri Medvodah
Goriški Kras**

SIDG

Slovenski Državni Gozdovi

**Več na sidg.si in Facebook strani
Slovenskih državnih gozdov.**

Hitra prijava tudi
preko QR kode:

EKOCELICE – primer ukrepa za ohranjanje ali povečanje biotske pestrosti

Besedilo: **mag. Matjaž Guček in dr. Tina Simončič**, Zavod za gozdove Slovenije
Foto: **mag. Matjaž Guček**

biotske pestrosti

Gozd v Sloveniji je najobsežnejši krajinski element, saj pokriva 58 odstotkov celotne površine. 44,6 odstotka gozdnih površin je vključenih v omrežje Natura 2000, kar kaže na izjemno pestrost, ohranjenost in raznovrstnost gozdnih rastišč in sestojev. Visoka stopnja ohranjenosti in biotske pestrosti gozdov sta rezultat tako naravnih danosti kot tudi tradicije skrbnega in načrtnega gospodarjenja z gozdovi.

čina oz. njena debelinska struktura v večini gospodarskih gozdov neustrezni za ugodno stanje zgoraj opisanih vrst.

Pomemben ukrep za izboljšanje življenjskega okolja teh vrst je zato načrtno prepuščanje gozdov naravnemu razvoju, ki je namenjeno izboljšanju habitatov različnih vrst. Glavni namen tega ukrepa je v primeru zgoraj opisanih vrst povečati količino odmrle biomase in izboljšati njeno debelinsko strukturo (povečati

GGN – orodje za varstvo narave

Sodobno gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji temelji na načelih trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti, kar je ob trajnem zagotavljanju zadostne količine lesa temelj ohranjanja narave in biotske pestrosti v gozdovih. Eno od ključnih orodij za uresničevanje vseh treh načel so gozdnogospodarski načrti (GGN), ki so od vzpostavitve mreže območij Nature 2000 postali tudi pomembno orodje za zagotavljanje ciljev varstva narave. Načrti vsebujejo usmeritve in ukrepe za ohranjanje in izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov ter omejitve za dejavnosti v gozdnem prostoru, ki bi lahko negativno vplivale na vrste.

Živalske vrste imajo zelo različne ekološke zahteve in prilagoditvene možnosti. Številne vrste so prilagodljive in sonaravno gospodarjenje z gozdovi zagotavlja ustrezne razmere za njihovo ohranjanje. Za določene vrste, ki so bolj zahtevne glede življenjskih razmer, pa je treba gospodarjenje z gozdovi prilagoditi in izvajati dodatne ukrepe. Nabor ukrepov za ohranjanje in povečevanje biotske pestrosti v GGN je raznovrsten in prilagojen vrstam, katerih življenjsko okolje želimo izboljšati. Med najpomembnejše ukrepe štejemo prepuščanje gozdov naravnemu razvoju, puščanje zadostne količine odmrle lesne biomase, časovno ali prostorsko omejevanje gospodarjenja z gozdovi, sadnjo plodonosnih vrst, osnovanje in vzdrževanje grmišč in pasišč, izdelavo oz. vzdrževanje vodnih virov in kalov v gozdu ter podobno.

Visoka količina odmrle biomase

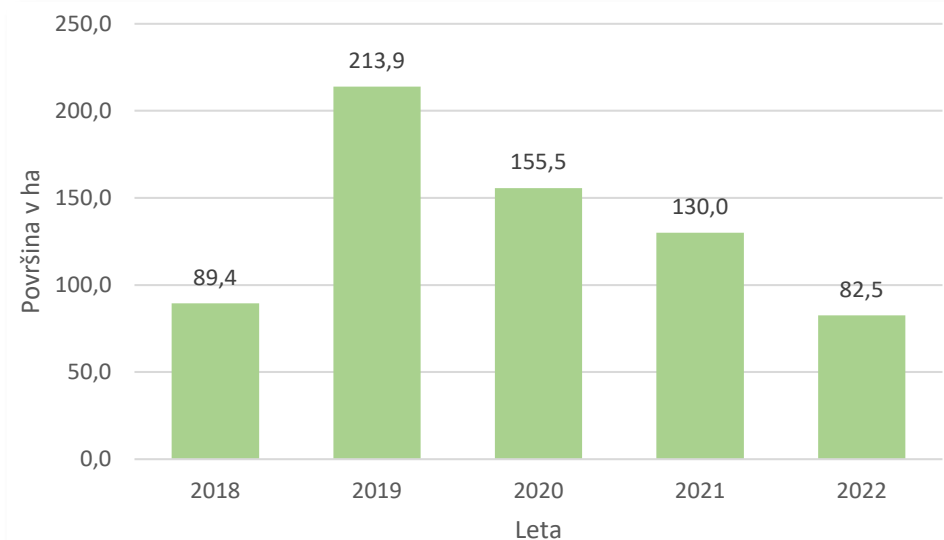
Za nekatere vrste ptic in hroščev (triprsti detel, belohrbti detel, srednji detel, koconogi

	Iz gospodarjenja izločeni gozdovi		
	Površina	Lastniška struktura	
Gozdni rezervati	9.426 ha	Zasebni gozdovi	33
		Državni in občinski gozdovi	67
Ekocelice	8.498 ha	Državni gozdovi	46
		Zasebni gozdovi	54

Iz gospodarjenja trajno in začasno (20 let) izločeni gozdovi

čuk, mali skovik, brazdar, mali muhar ...) je ključen dejavnik zadostna količina odmrle lesne biomase, predvsem debelih dreves, v katerih živijo ali pa so jim vir prehrane. Količina odmrle biomase v slovenskih gozdovih je sicer precej visoka in presega s pravnimi predpisi določeno minimalno vrednost 3 odstotkov lesne zaloge, vendar pa sta koli-

delež odmrlega drevja nad 30 cm prsnega premera). Iz gospodarjenja lahko izločimo določena območja ali posamezna stara drevesa večjih dimenzij (drevesa z dupli, gnezditvena drevesa, pevška drevesa ...), in sicer trajno (gozdni rezervati in izločanje posamičnih habitatnih dreves) ali pa začasno (običajno za dobo 20 let). Ukrep začasnega prepuščanja

Površine gozdov, izločene iz gospodarjenja v zasebnih gozdovih v zadnjih petih letih

Gozdni rezervat Donačka gora

gozdov naravnemu razvoju imenujemo ekocelice. Ekocelice so na terenu označene z modro črto, posamezna, naravnemu razvoju prepuščena drevesa, pa z modro silhueto detla.

izločanje ekocelic

Ukrep izločanja ekocelic mora biti skrbno načrtovan, saj so vrste ptic in hroščev vezane na odmrlo drevje večjih dimenzij določene drevesne vrste in živijo v specifičnih ekoloških razmerah (npr. v določenih višinskih pasovih). Za uspešno implementacijo ukrepa je zato potrebno dobro poznavanje zahtev vrst, za katere se območje izloča iz gospodarjenja. V ta namen so za vrste s podobnimi ekološkimi zahtevami in varstvenimi cilji oblikovane upravljavske cone vrst, znotraj katerih ima ta ukrep največji učinek. Ob pogoju ustreznega habitata pa naravnemu razvoju prepuščamo predvsem težje dostopne in za gozdno proizvodnjo neodprte predele, predele gozdov z oteženimi razmerami za gospodarjenje ter predele gozdov z drevjem slabše kakovosti.

Niso vsa območja primerna

Izogibati se moramo predelov, kjer je zaradi spremenjene drevesne sestave (zasmrečeni gozdovi) ob neukrepanju nevarnost širjenja podlubnikov velika, saj bi s tem dolgoročno negativno vplivali na vrsto. Ukrep je manj primeren tudi v območjih visoko produktiv-

Za izločitev ekocelic se z zasebnimi lastniki sklene pogodba, medtem ko so ekocelice v državnih gozdovih izločene na podlagi strinjanja družbe SiDG ob obnovi GGN gozdnogospodarskih enot. Cilji so določeni s Programom upravljanja območij Natura 2000 in območnimi GGN.

nih gozdov, kjer namesto prepuščanja površin gozdov naravnemu razvoju puščamo posamično debelo drevje primernih drevesnih vrst, ki se do propada pusti v gozdu. V projektu Life Kočevsko pa je bil na območju belohrbitnega detla za povečanje odmrle biomase v gozdu izveden ukrep obročkanja posameznih dreves, s katerim pospešimo povečanje deleža stoječe odmrle biomase v celotnem območju.

Namenska sredstva iz gozdnega sklada

Namenska sredstva za izboljšanje stanja vrst in habitatov v gozdovih na območju Natura 2000 do leta 2016 niso bila zagotovljena oz. so bila zagotovljena v zelo majhnem obse-

Habitatno drevo in označitev drevesa, prepuščenega naravnemu razvoju

gu. V letu 2016 je bil s sprejetjem Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije ustanovljen proračunski sklad za gozdove (gozdni sklad), ki se financira iz prihodkov razpolaganja z državnimi gozdovi in letnega nadomestila za upravljanje državnih gozdov. Sredstva iz gozdnega sklada so med drugim namenjena tudi za financiranje ukrepov na območju Nature 2000 v zasebnih gozdovih, za kar je bilo v zadnjih petih letih namenjeno med 750.000 in 1.000.000 evrov. Do sredstev so upravičeni zasebni lastniki gozdov v območju Nature 2000. Del teh

Označitev drevesa, prepuščenega naravnemu razvoju, in označitev ekocelice

sredstev je namenjen tudi izločitvi ekocelic. V zadnjih petih letih je bilo tako v zasebnih gozdovih na novo izločenih nekaj več kot 700 hektarjev gozdov, prepuščenih naravnemu razvoju za izboljšanje stanja vrst.

Iščemo **bolezni** IN ŠKODLJIVCE v slovenskih gozdovih

Besedilo in foto: **dr. Barbara Piškur in Simon Zidar**, Gozdarski inštitut Slovenije

Naše gozdove poleg izjemnega rastlinskega bogastva bogatijo tudi živalske vrste, glive, bakterije, virusi... Med njimi najdemo tudi vrste, ki jih s človeškega zornega kota opredeljujemo kot škodljive. Največkrat so te škode v človeških očeh gospodarske, vendar pa se predvsem v zadnjem času opredeljujejo tudi kot okoljske in družbene.

Več vrst bolezni in škodljivcev

Tiste bolezni in škodljivce gozdnega drevja, ki so v naših gozdovih prisotni že stoletja, v stroki klasificiramo kot gospodarske škodljive organizme, taki so vsem poznani osmerozobi smrekov lubadar (*Ips typographus*), različni trohnoberneži (*Heterobasidion spp.*), mraznice (*Armillaria spp.*), sušica najmlajših borovih poganjkov (*Diplodia pinea*) in mnogi drugi. Za gospodarske škodljive organizme imamo znanje in izkušnje, kako gospodariti ob njihovih prenamnožitvah oziroma epifotocijah (izbruh bolezni na večjem številu gostiteljskih rastlin in v kratkem času).

V naših gozdovih najdemo tudi take bolezni in škodljivce, ki so bili v naše gozdove zaneseni od drugod. Naši ekosistemi niso imeli evulucijske priložnosti za sočasno prilagajanje na te novo vnesene organizme in njihovi obrambni mehanizmi v takih primerih niso zadostni. Ti, recimo jim »udomačeni« škodljivi organizmi, povzročajo v naših gozdovih velike spremembe, hkrati pa niso poznani ustrežni ukrepi, s katerimi bi jih popolnoma zaustavili. Taki so npr. kostanjev rak (*Cryphonectra parasitica*), jesenov ožig (*Hymenoscyphus fraxineus*) in rjavenje borovih iglic (*Lecanosticta acicola*).

Po drugi strani se srečujemo tudi s pojavom bolezni in škodljivcev, ki so sicer v običajnih razmerah opredeljeni kot nenevarni endofiti, ob dolgotrajnih sušah ali vročinskih ekstremih pa se izrazijo kot patogeni organizmi in lahko povzročijo veliko poškodovanost gozdov (npr. *Botryosphaeria dothidea*, *Biscogniauxia nummularia*).

Hitro odkrivanje in odzivanje

Kar smo se lahko naučili iz dosedanjih izkušenj pri novih boleznih in škodljivcih gozdnega drevja, je, da sta ključna hitro odkrivanje in hitro odzivanje. Seveda ne gre brez ozaveščenosti stroke in širše javnosti. Hkrati so te izkušnje ključne za odzivanje na še eno skupino škodljivih organizmov, in sicer karantenske škodljive organizme. To so tisti škodljivi organizmi, ki bi ob morebitnem vnosu na območje, kjer še niso prisotni, lahko povzročili nesprejemljive gospodarske, okoljske in družbene učinke.

V zadnjih desetletjih so tveganja, ki jih karantenski škodljivi organizmi predstavljajo za gozdove, prepoznana kot ključni izziv za ohranjanje krajine in gozdov. Še več, globalizacija, še posebej

Spremljanje karantenskih škodljivih organizmov v okviru programov preiskav – postavitve pasti. Foto: Simon Zidar

mednarodne trgovine in migracije ljudi, pospešuje premike teh organizmov. Dodatno pa podnebne spremembe slabijo stabilnost gozdov in omogočajo vzpostavitev spremenjenih ekoloških razmer, ki so lahko ugodne za naselitev in ustalitev novih bolezni in škodljivcev gozdnega drevja.

Nevarnost velikih škod

Sicer je ocenjevanje možnih posledic vnosa na neko novo območje težavno, a glede na izvedene analize bodo ob morebitnem vnosu in neuspešnem izkoreninjenju škode ogromne in z dolgotrajnimi, nepovratnimi učinki. V študiji Skupnega raziskovalnega centra Evropske komisije in Evropske agencije za varnost hrane so na primer izračunali, da bi ustalitev enega izmed karantenskih škodljivih organizmov – azijskega kozlička (*Anoplophora glabripennis*) – v celotni Evropi povzročila izgubo petih odstotkov lesne zaloge nekaterih najpomembnejših drevesnih vrst, kot so jelša, jesen, brest, bukev, gaber, vrbe, kar bi pomenilo več milijard evrov ekonomskih izgub in dodatne izgube v sektorjih, ki so povezani z gozdarstvom.

Poleg negativnega vpliva na biotsko pestrost

in odpornost gozdov bi ustalitev karantenskih škodljivih organizmov vplivala na funkcije, ki jih gozdovi nudijo, ter imela tudi posreden vpliv na zdravje in socialno varnost prebivalcev EU. Zaradi vseh možnih posledic, ki jih lahko imajo karantenski škodljivi organizmi rastlin, je leta 2019 začela veljati prenovljena zakonodaja s področja zdravljenja rastlin, z namenom, da se posodobi sistem zdravstvenega varstva rastlin na

V DVEH LETIH ODVZETIH 1.419 VZORCEV

V letih 2021 in 2022 je bilo v Sloveniji na gozdnih površinah opravljenih 1.406 vizualnih pregledov z namenom odkrivanja karantenskih rastlinskih bolezni in škodljivcev. V obeh letih smo postavili 245 pasti. Ob vizualnih pregledih in s spremljanjem pasti smo v letih 2021 in 2022 odvzeli 1.419 vzorcev. Pri izvajanju programov preiskav so sodelovali sodelavci ZGS, Gozdarskega inštituta Slovenije in Kmetijskega inštituta Slovenije.

območju EU ter da se vzpostavijo mehanizmi, ki bodo omogočali hitro, učinkovito in predvsem poenoteno ukrepanje ob najdbah škodljivih organizmov, ki pomenijo tveganje za zdravje rastlin in s tem tudi gozdov.

Seznami karantenskih škodljivcev

Vzpostavljeni so sezname karantenskih škodljivih organizmov in za te organizme države članice EU redno spremljajo njihovo navzočnost, imajo vzpostavljene ustrezne laboratorijske kapacitete za njihovo diagnostiko, o tveganjih ozaveščajo javnost ter so vnaprej pripravljene za primer vnosa teh organizmov z načrti izrednih ukrepov in simulacijskimi vajami. V Sloveniji je osrednji organ, ki je odgovoren za izvajanje omenjene evropske zakonodaje in za zdravstveno varstvo rastlin, Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHV-VR), v izvajanje pa so vključene različne institu-

Odrasel kitajski kozliček (*Anoplophora chinensis*) je do 4 cm velik hrošč (brez anten/tipalk). Foto: Art Wagner, USDA - APHIS, Bugwood.org

Platana v Kočevju s sumom na prisotnost kitajskega kozlička. Korenine in spodnji del debla so prekrti z insekticidno mrežo, ki preprečuje morebiten izhod hroščev. Foto: Simon Zidar

Posledica napada sibirske svilene kobljice (*Dendrolimus sibiricus*) je popolna defoliacija iglavcev. Foto: John Ghent, John Ghent, Bugwood.org

cije, za gozdarstvo predvsem Zavod za gozdo-ve Slovenije in Gozdarski inštitut Slovenije.

Vsako leto UVHWR pripravi program preiskav za ugotavljanje navzočnosti škodljivih organizmov rastlin v Sloveniji in v letu 2023 spremljamo 14 različnih karantenskih škodljivih organizmov, ki pomenijo tveganje za gozdove in lesnate rastline. Spremljanje izvajamo z vizualnimi pregledi gostiteljskih rastlin, vzorčenjem rastlin, ki imajo znake okuženosti ali napada, ter tudi s postavitvijo in spremljanjem pasti. V zadnjih uporabljamo tudi novejša metodološke pristope, ki temeljijo na genetskih analizah, in iščemo DNA tarčnih organizmov v različnih okoljskih vzorcih. Gozdarski inštitut Slovenije je s svojim laboratorijem za varstvo gozdov tudi osrednja diagnostična infrastruktura za diagnostiko škodljivih organizmov za gozdove, s poudarkom na glivah in žuželkah.

Gozdarji so ključni

A za zgodnje odkrivanje škodljivih organizmov za gozdove, še posebej tistih, ki na našem ozemlju še niso prisotni, ste ključnega pomena gozdarji, obiskovalci gozda, lastniki oziroma širša javnost, ki lahko opažanja ali sum na prisotnost bolezni in škodljivcev javite katerikoli pristojni instituciji ali pa opažanja javite v informacijski sistem Invazivke (www.invazivke.si).

Primer sušenja platane v Kočevju

V letu 2022 smo od občine Kočevje prejeli obvestilo o hitrem sušenju platane v Dolgi vasi pri Kočevju. Postavljen je bil sum na morebitno prisotnost dveh karantenskih vrst, in sicer na platanov obarvani rak (*Ceratocystis platani*) in kitajskega kozlička (*Anoplophora chinensis*).

Če bi potrdili prisotnost katere izmed obeh vrst, bi bilo treba ustrezno ukrepati, kar bi moralo biti prilagojeno potrjenemu organizmu. Zato je bil najprej odvzet vzorec za platanov obarvani rak, v vmesnem času pa je bilo območje okoli platane pregledano z namenom iskanja znakov kitajskega kozlička na vseh listavcih v polmeru 100 metrov okoli preiskovane platane. Poleg tega sta bila spodnji del debla ter območje koreninskega sistema platane prekrti z insekticidno mrežo, saj bi v primeru prisotnosti kitajskega kozlička lahko ta izlezel iz korenin ali debla platane.

V laboratoriju za varstvo gozdov na Gozdarskem inštitutu Slovenije v odvzetem vzorcu niso potrdili prisotnosti glive, ki povzroča platanov obarvani rak, zato je bil izveden posek platane ob navzočnosti fitosanitarnega inšpektorja. Drevo je bilo posekano po delih, saj je ob sumu na kitajskega kozlička pomembno, da se

vsak del debla in koreninskega sistema pregleda na prisotnost značilnih rogov, ličink in odraslih osebkov. Ob poseku je bilo ugotovljeno, da so izhodne odprtine na koreničniku platane najverjetneje posledica vandalizma, kar je bilo potrjeno pozneje tudi v Laboratoriju za varstvo gozdov na Gozdarskem inštitutu Slovenije.

Če bi potrdili sum na kitajskega kozlička, bi sledili še zahtevno odstranjevanje panja ali celo izkop koreninskega sistema, odstranitev in uničenje zadevnih rastlin v polmeru 100 metrov okrog napadenega drevesa (napadeno območje), prevoz debel in vej v zaprtih kontejnerjih, izdelava sekancev debeline in širine največ 2,5 centimetra ali sežig tega materiala. Vse korake izvedbe poseka do končnega uničenja bi morali izvesti v najkrajšem možnem času in ob nadzoru pristojnih organov (fitosanitarni inšpektor). Sočasno bi se redno izvajali pregledi v razmejenem območju s poudarkom na varovalnem pasu v polmeru 2000 metrov od meje napadene območja (skupno 2100 m). Iz celotnega razmejenega območja bi bilo omejeno premikanje določenih gostiteljskih rastlin, ki bi lahko pripomogle k nadaljnjemu širjenju kitajskega kozlička. Dogodek je bil na srečo le izjemna simulacijska vaja in prikaz dobre pripravljenosti sodelujočih organizacij za primer pojava karantenskih škodljivih organizmov v Sloveniji.

VZPOSTAVLJAMO CENTER

za semenarstvo, drevesničarstvo in varstvo gozdov

Besedilo: **Simon Zidar, Tjaša Baloh, mag. Katja Kavčič Sonnenschein, dr. Hojka Kraigher, dr. Barbara Piškur, dr. Primož Simončič, Gozdarski inštitut Slovenije**

Gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji temelji na načelih trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti. Tak način dela z gozdom, ki ga uresničuje tudi enotna javna gozdarska služba v vseh gozdovih Slovenije, je prepoznan kot slovenska gozdarska šola. Vse pogostejše velikopovršinske ujme v gozdovih in druge posledice podnebnih sprememb ter globalizacija s povečano možnostjo vnosa novih tujerodnih bolezni in škodljivcev pa prinašajo nova tveganja, ki lahko močno prizadenejo slovenske in tudi evropske gozdove.

Nove razvojne smeri

Ob razvoju znanja o dinamiki procesov v gozdnih ekosistemih in nezadostnosti naravne obnove v času podnebnih sprememb je začela slovenska gozdarska šola vključevati nove razvojne smeri. Te temeljijo na ohranjanju in povečevanju vrstne in genetske pestrosti gozdnega drevja, spoznavanju razvojnih trendov gozdnih drevesnih vrst v spreminjajočem se okolju ter pomenu bolezni in škodljivcev za dolgoročno uspevanje gozdov.

V Sloveniji potrebujemo razvoj semenarstva ter drevesničarstva na ravni, ki bo omogočila optimizacijo sistemov dodelave, shranjevanja in kalitve semena ter razvoja inovativnih tehnik vzgoje sadik. Le vrstno in genetsko pestri gozdovi bodo dolgotrajno omogočali ohranjanje sposobnosti gozdov za prilagajanje na spreminjajoče se okolje – tega pa z naravno obnovo, ki prevladuje v slovenskih gozdovih, v času velikopovršinskih ujme in vse pogostejših vremenskih ekstremov, ni več mogoče dose-

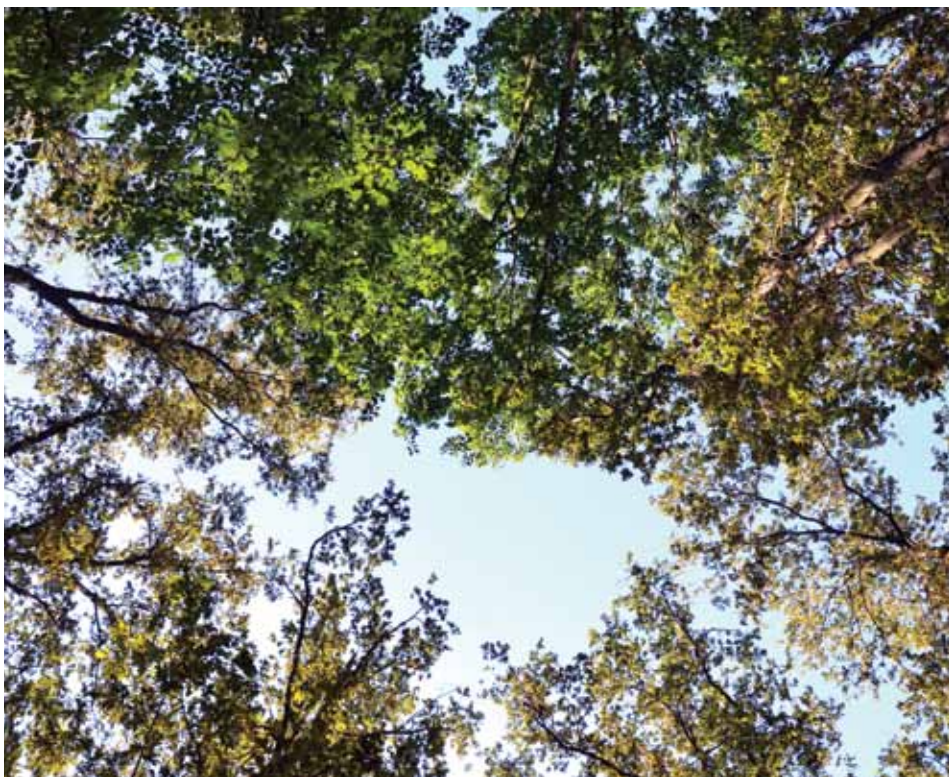
či. Potrebujemo tudi implementacijo najnovejših tehnoloških pristopov za naslavljanje problematike zdravja in varstva gozdov – močno in hitro diagnostiko, predvidevanje širjenja bolezni in škodljivcev ter iskanje sonaravnih ukrepov za preprečevanje dolgoročnih škod.

Investicijski projekt za center

Odporni gozdovi prihodnosti potrebujejo vizijo raziskovalcev in odločevalcev zdaj, v tem trenutku. Prav te potrebe danes naslavlja investicijski projekt »Center za semenarstvo, dre-

Natečajni predlog idejne zasnove stavbe Centra za semenarstvo, drevesničarstvo in varstvo gozdov (ELEMENTARNA d. o. o.).

Globalizacija prinaša vnos novih tujerodnih škodljivcev v naše gozdove – primer krošnje hrastov, ki zaradi hrastove čipkarke (*Corythucha arcuata*) porumenijo že poleti. Foto: S. Zidar

vesničarstvo in varstvo gozdov«, ki je vključen v nacionalni Načrt za okrevanje in odpornost (NOO). Center je temelj za vzpostavitev sodobne infrastrukture in raziskovalnega okolja,

kjer bodo zagotovljene vrhunske razmere za naslavljanje raziskovalnih in razvojnih izzivov nove generacije z namenom ohranjanja in razvoja odpornih gozdov za prihodnost.

Projekt vzpostavitve Centra SDVG je eden izmed projektov NOO, katerih namen je podpora ublažitvi gospodarskih in socialnih posledic pandemije covid-19 v Sloveniji, dolgoročni trajnostni rasti in naslavljanju izzivov zelenega in digitalnega prehoda. Sofinanciran je z evropskimi sredstvi Mehanizma za okrevanje in odpornost.

Začetek gradnje letos

Projekt podpira ukrepe prilagajanja podnebnim spremembam in zaščite biotske raznovrstnosti. Naložbo v sodelovanju z Republiko Slovenijo, Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki je v začetku decembra 2022 že podpisalo pogodbo o izvedbi projekta, izvaja Gozdarski inštitut Slovenije. Predvidena vrednost gradnje je ocenjena na 5,1 milijona evrov brez DDV, po načrtih pa naj bi graditi začeli letos.

Center SDVG, ki bo umeščen ob obstoječe poslopje Semenarskega laboratorija in rastlinjaka Gozdarskega inštituta Slovenije v Ljubljani, bo zagotavljal infrastrukturo za okrepljeno naslavljanje izzivov v semenarstvu, drevesničarstvu in varstvu gozdov ter omogočal povečanje odpornosti ter vrstne in genetske pestrosti gozdov naše prihodnosti.

Vzpostavitev Centra za semenarstvo, drevesničarstvo in varstvo gozdov je del projektov Načrta za okrevanje in odpornost (NOO). Foto: S. Zidar

Pomen usposobljenosti delavcev in uporabe sodobnih tehnologij ZA VARNOST PRI DELU V GOZDU

Kmetijstvo in gozdarstvo sta uvrščena med najnevarnejše gospodarske dejavnosti v Evropi, saj so kljub uporabi sodobnih strojev in izboljšanih tehnik dela poklicne nezgode, še posebej pa nepoklicne, zelo pogoste. Tudi v Sloveniji se dejavnost gozdarstva, kmetijstva in ribištva uvršča med pet najnevarnejših gospodarskih dejavnosti.

Besedilo: **doc. dr. Anton Poje, BF UL**

Preventiva cenejša

Trajnostno gospodarjenje z gozdovi bi moralo poleg ekoloških, socialnih in proizvodnih funkcij zagotavljati tudi najvišjo raven varnosti in zdravja pri delu za delavce v gozdarstvu. Dosledno upoštevanje varstva pri delu povečuje konkurenčno moč podjetij in s tem celotne družbe, saj nezgode pri delu nimajo samo neposrednih posledic za udeleženca, ampak tudi posredne materialne, okoljske in finančne posledice. Ker stroški nezgode močno presegajo stroške preventivnega preprečevanja nezgod, to vpliva na finančno (ne)stabilnost gozdarske proizvodnje.

Število nesreč

Glede na dosedanje raziskave število smrtnih nezgod v Sloveniji v 12-letnem obdobju do 2022 narašča oziroma v najboljšem primeru stagnira. Naraščanje lahko v glavnem pripišemo gospodarski krizi (leto 2011), žledolomu (leto 2014) ter vetrolomoma (leto 2017 in 2018), in to predvsem pri nepoklicnih izvajalcih del v gozdu. Posledično je število smrtnih nezgod med poklicnimi delavci približno desetkrat manjše kot med nepoklicnimi delavci (slika 1). Ocenjuje se tudi, da če bi celotni letni posek v Sloveniji izvedli poklicni delavci, bi pri 0,7 smrtne poklicne nezgode/milijon kubičnih metrov lahko pričakovali do 4,2 smrtne nezgode na leto, kar je devet smrtnih nezgod manj od letnega povprečja (13,2).

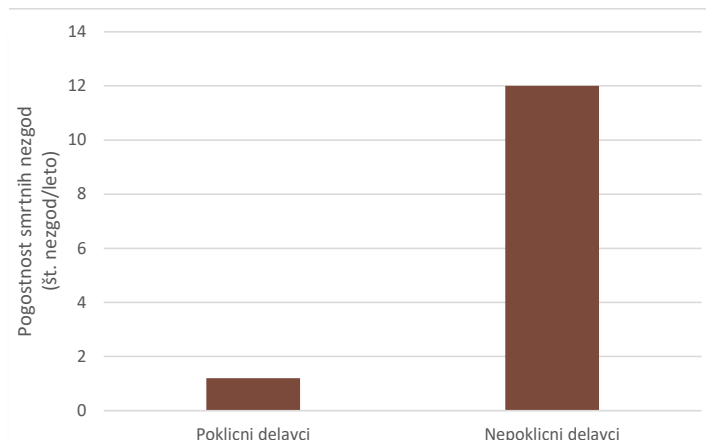

Večina raziskav kaže, da se število nezgod v obdobju od 2004 do 2019 zmanjšuje. Pri tem je zanimivo, da se število nezgod ni povečalo v obdobjih ekonomske krize in ujim, tako kot na primer pri smrtnih nezgodah, kar kaže, da so vzroki za nezgode drugače. Eden od teh je zagotovo vedno večji delež poseka, ki se opravi s pomočjo strojne sečnje. Uporaba sodobnih tehnologij, kot sta popolnoma mehanizirana sečnja in spravilo lesa, dokazano zmanjšuje pogostnost nezgod. Primerjava proizvodne pogostnosti nezgod, izražene v številu nezgod na milijon kubičnih metrov lesa, po delovnih fazah pokaže, da se pri strojni sečnji zgodi 11-krat manj nezgod kot pri sečnji z motorno žago, devetkrat manj kot pri žičnem spravilu in trikrat manj kot pri traktorskem spravilu lesa.

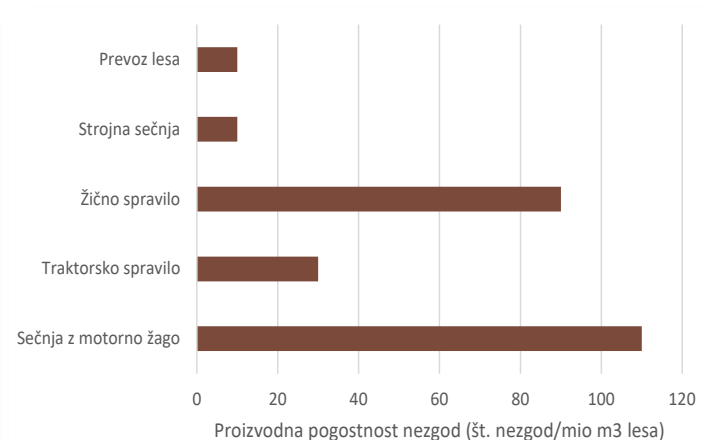
Pomen usposobljenosti delavcev

Učinkovito sistemsko zbiranje in obvladovanje podatkov o nezgodah, obremenitvah in poklicnih boleznih je nujno za razumevanje razsežnosti problema varnosti in zdravja pri delu v gozdu ter nujno za ustrezno oblikovanje in sprejemanje ukrepov za izboljšanje stanja. Usposobljenost delavcev in uporaba sodobnih tehnologij sta se izkazali kot ključna pogoja za zagotavljanje varnosti pri delu v gozdu.

Za povečevanje usposobljenosti delavcev je treba predvsem poskrbeti za primerno promocijo gozdarskih poklicev, za njeno ohranjanje pa

Pogostnost smrtnih nezgod pri poklicnih in nepoklicnih delavcih

Proizvodna pogostnost nezgod po delovnih fazah

je nujno periodično teoretično, še posebej pa praktično preverjanje, ki ga morajo izvesti delavci, ki opravljajo strokovna dela iz varstva pri delu, vendar opremljeni tudi z ustreznimi znanji iz gozdarstva.

Uporaba sodobnih tehnologij

Čeprav zaradi terenskih razmer in lastništva gozda (npr. razdrobljenosti posesti) sodobnih tehnologij, kot je strojna sečnja, marsikje ne bo mogoče uporabljati niti v prihodnosti, pa bi moralo biti njeno nadaljnje uvajanje glavna usmeritev pri izvedbi gozdnih del. Pri primerni uporabi strojne sečnje namreč nista ogroženi načeli, kot sta trajnost in sonaravnost gospodarjenja, močno povečana pa sta varnost in zdravje pri delu.

SiDG ima novo skupščino

Besedilo: **Šeherezada Delić**

Družba SiDG je v celoti v lasti Republike Slovenije, je hkrati naložba njenega lastnika ter izjemno pomemben gradnik pri urejanju prostora. Donos od gospodarjenja je zagotovo eden izmed najpomembnejših ciljev, vendar pa ima prav tako doseganje drugih ciljev gospodarjenja z državnimi gozdovi velik prispevek, tudi v finančnem smislu. Slednje je vezano predvsem na neproizvodne funkcije, ki jih gozdovi opravljajo, kot so hidrološka funkcija, funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti ipd.

Družba se danes uvršča med velike gospodarske družbe. Upravljanje tako velike gospodarske družbe je odgovorno in zahtevno. Kot posebej zahtevna se pokažeta iskanje sinergije vseh ciljev gospodarjenja z državnimi gozdovi ter doseganje njihovega maksimalnega skupnega učinka.

Vlada Republike Slovenije je bila od ustanovitve družbe v vlogi skupščine in je svoje naloge opravljala do prenosa SiDG na Slovenski državni holding, d. d. (v nadaljevanju: SDH). S prenosom naš novi predstavnik lastnika že opravlja svojo funkcijo.

Zaradi spremembe skupščine mora družba dopolniti svoje podlage za gospodarjenje z državnimi gozdovi. SDH-jeva priporočila in pričakovanja, ki so sicer sprejeta v dobri veri in ne ustvarjajo obveznosti za družbe, prispevajo k dvigu kakovosti korporativnega upravljanja oziroma uspešnosti delovanja družb s kapitalsko

naložbo družbe, zato je večji del teh družba že upoštevala. Priporočila in pričakovanja SDH namreč lepo povzamejo poslovno logiko podjetja ter spodbujajo podjetje k optimizaciji poslovanja in njegovi rasti. Z manjšimi dopolnitvami naših aktov bomo še lažje uresničevali pričakovanja lastnika o dvigu korporativnega upravljanja oziroma uspešnosti delovanja družb s kapitalsko naložbo države. Med drugim smo že nekoliko dopolnili sistem donacij in sponzorstev ter prilagodili poročanje skupščini o tekočem poslovanju.

Pričakovanja novega predstavnika lastnika lahko strnemo tudi iz zakona, ki ureja poslovanje SDH. Gre za povečevanje vrednosti naložb države, zagotavljanje čim višjega donosa za lastnika ter uresničevanje drugih strateških ciljev naložb. Z novim lastnikom bomo tako usklajevali doseganje vseh ciljev gospodarjenja z državnimi gozdovi. Rezultati iz poslovanja kažejo, da smo do zdaj uspešno zasledovali svoje cilje, da imamo vzpostavljen dober sistem ukrepov za njihovo doseganje ter da ta sistem stalno izboljšujemo.

Prvi vtisi nove skupščine so dobri, imajo razumevanje za doseganje naših ciljev, saj so pokazali interes za naš nadaljnji razvoj. Nov lastnik pa bo prinesel tudi nov pogled na poslovanje ter s tem nekaj novih idej za našo nadaljnjo rast in razvoj. Skupaj s SDH bomo rasli in uspešno zasledovali cilje gospodarjenja z državnimi gozdovi.

SiDG postal član IALC

Besedilo: **Peter Kolar**

SiDG že od začetka obstoja aktivno sodeluje pri organizaciji tekmovanj gozdnih delavcev Slovenije. Na zadnjih dveh državnih prvenstvih je prevzel tudi vodilno vlogo pri organizaciji teh. V Sloveniji imamo kar nekaj odličnih tekmovalcev, zato je nekako samoumevno, da se ti tekmovalci udeležijo tudi tekmovanj višjega ranga.

International Association Logging Championships (IALC - <http://www.ialc.ch/>) je organizacija, ki prireja svetovna prvenstva gozdnih delavcev, in Slovenija že več desetletij zelo uspešno sodeluje na njih. Predstavnik Slovenije v IALC je bil GIZ gozdarstva, ki je skrbel, da je imela ekipa Slovenije dovolj dobre razmere za pripravo ter tekmovanje na najvišji ravni. Letos sta se GIZ in SiDG dogovorila, da članstvo v IALC prevzame SiDG, s tem pa tudi

vse pravice in obveznosti, ki izvirajo iz članstva. Tako bo že letos SiDG poskrbel za pot slovenske reprezentance na svetovno prvenstvo, ki bo v estonskem mestu Tartu in bo potekalo od 19. do 24. aprila 2023.

SiDG je v začetku leta zagotovil tudi les za trening, ki poteka delno na šolskem poligonu Srednje gozdarske in lesarske šole Postojna, delno

pa v gozdu. Slovenijo bodo na letošnjem svetovnem prvenstvu zastopali **Janez Meden, Blaž Jurjavčič, Žiga Švigelj, Andrej Lumbar** (rezerva), **Aljaž Bajec** (rezerva pri U24), **Žiga Kolar** (rezerva pri U24) in aktualna podprvakinja **Ines Frančeškin** (ženske), ki smo je posebej veseli, saj se je za sodelovanje v reprezentanci odločila kljub porodniškemu dopustu.

DJI Matrice 300 RTK s kamero L1

BREZPILOTNI ZRAKOPLOV

DJI Matrice 300 RTK

je nova pridobitev SiDG

Besedilo in foto: **Aleš Benčina**

V letu 2022 je bil kupljen nov brezpilotni letalnik kitajskega podjetja DJI – Matrice 300 RTK. Njegova vpeljava v delovne procese naše družbe je bila zaupana oddelku za gozdno gradbeništvo, kjer smo brezpilotni zrakoplov (BPZ) opremili po usmeritvah Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF v okviru CRP-projekta »Načrtovanje tehnologij in presoja kakovosti izvajanja del v gozdovih v podporo biogospodarstvu (TehGOZD)«.

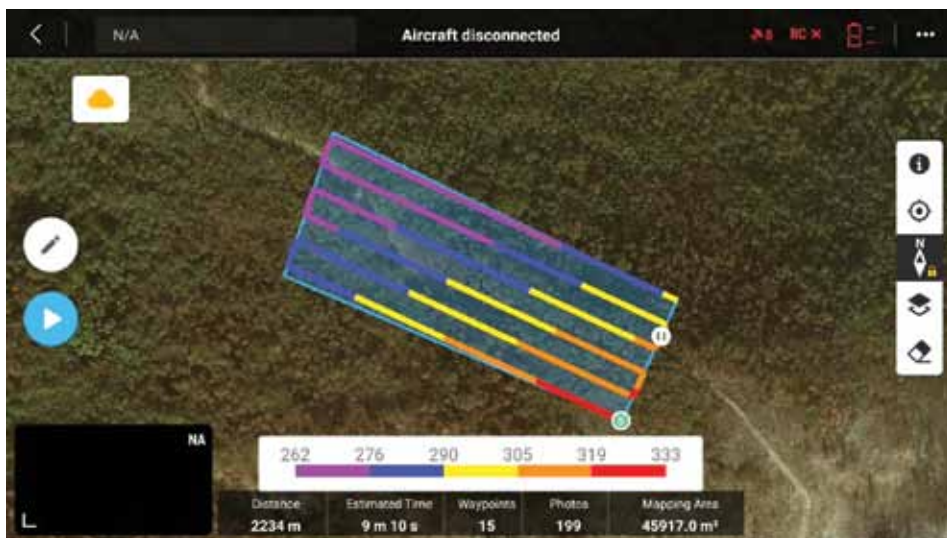
Z nakupom profesionalnega BPZ je bila potrebna registracija družbe SiDG kot operaterja sistemov brezpilotnih zrakoplovov, ki bo opravljal dejavnosti v odprti kategoriji. Ker BPZ upravlja več pilotov na daljavo, ima pod-

jetje izdelan operativni priročnik, v katerem so opredeljeni operativni postopki. Za organizacijo dela uporabljamo sistem za vodenje evidenc DroneLogbook, v katerem z najavo leta in odobritvijo vodje operacij skrbimo za

skladnost z zakonodajo v zračnem prostoru. Hkrati si vsak pilot na daljavo ustvarja evidenco opravljenih misij, ki bodo referenca za pristop k izpitu v posebno kategorijo.

Omejitve zakonodaje

Konec leta 2020 se je slovenska zakonodaja poenotila z evropskimi uredbami o BPZ, kar prinaša nekaj bistvenih novosti. BPZ se trenutno lahko uporabljajo v odprti, posebni in certificirani kategoriji glede na (EU) 2019/947. Za nadzor in usklajevanje z evropsko zakonodajo skrbi Javna agencija za civilno letalstvo Republike Slovenije (CAA). Trenutno imamo dovoljenje le v odprti kategoriji (v podkategorijah A1, A2 in A3, ki se delijo glede na maso in tip zrakoplova), kar trenutno izpolnjuje 90 odstotkov vseh objektov oddelka za gozdno

Obarvan lidarski oblak točk v času rekonstrukcije gozdne ceste

gradbeništvo. To pomeni lete zunaj naselij in druge infrastrukture do višine 120 metrov nad terenom ter vedno v vidnem polju. Treba je poudariti, da imajo vsa druga zračna plovila s posadko prednost pred BPZ.

Varnost leta lahko zagotovimo tako, da imamo pregled nad zračnim prostorom ter v primeru srečanja s plovilom s posadko varno odmaknemo BPZ. Z naborom izkušenj je v načrtu pristop v posebno kategorijo, v kateri bodo možne operacije, ki presegajo zahteve za odprto kategorijo. V prihodnje se bo zakonodaja še spreminjala in dopolnjevala, za zdaj še čakamo na certificirane BPZ, ki bodo omogočali lete v certificirani kategoriji (leti nad skupinami ljudi, prevoz nevarnega tovora itd.).

Glavne prednosti

Glavna prednost novega BPZ je laserski skener (L1) v kombinaciji s fotogrametrično kamero ter pozicijska natančnost na nekaj

SPECIFIKACIJE M300

- Masa brez baterij:** 3,6 kg
- Masa z dvema baterijama:** 6,3 kg
- Maks. masa tovora:** 2,7 kg
- Maks. vzletna masa:** 9 kg
- Maksimalni čas leta (v idealnih razmerah brez tovora):** 55 minut (s tovorom v povprečju 30 minut)
- Maksimalna hitrost:** 80 km/h
- Dimenzija:** 810 × 670 × 430 mm (dolžina x širina x višina)

centimetrov (horizontalna 1 cm in vertikalna 1,5 cm), kar omogoča direktno izdelavo centimetrsko natančnega obarvanega oblaka točk (slika 3), ki se uporablja za nadaljnje obdelave. BZP prek aplikacije omogoča

predhodno načrtovanje misij za avtomatske lete, ki omogoča sledenje obstoječemu terenu (slika 2). Tako je možno posneti večja območja (nekaj kvadratnih kilometrov).

Rezultate snemanj na oddelku za gozdno gradbeništvo s pridom uporabljamo. BPZ uporabljamo za zajem podatkov o terenu v fazi projektiranja gozdne infrastrukture za izdelavo digitalnega modela reliefa, predvsem kadar so javno dostopni lidarski podatki pomanjkljivi. V fazi gradnje ga uporabljamo predvsem za nadzor in izmero količin izkopa materiala. Uporaba BPZ je možna tudi za nadzor izvedbe gojitvenih del, snemanje po ujmah za oceno površine in količine lesne biomase. Različni viri govorijo tudi o možnosti iskanja žarišč lubadarja in določevanju drevesnih vrst z multispektralno kamero, kar bo morda mogoče v prihajajočih letih.

Prve izkušnje kažejo, da so rezultati za potrebe gozdnega gradbeništva izvrstni, a je pred nami še dolga pot do rutinske uporabe. Vse, ki bi se radi priključili uporabi nove opreme, vabimo, da se nam pridružijo.

Upravljanje brezpilotnega zrakoplova

Avstrijski zvezni gozdovi

so zgled dobre **organiziranosti**

in učinkovitosti

Besedilo: **Miha Zupančič in Suzana Rankov**
Foto: **arhiv SiDG**

Podjetje Österreichische Bundesforste AG (Avstrijski zvezni gozdovi d.d.) upravlja desetino celotne površine Republike Avstrije, 15 odstotkov vseh gozdnih površin in 70 odstotkov vseh jezer v sosednji državi. Med evropskimi gozdarskimi podjetji, ki upravljajo državne gozdove, velja za enega najbolj uspešnih in učinkovitih. Primerjava z delovanjem SiDG pokaže marsikatero vzporednico, po drugi strani pa tudi pomembne razlike, predvsem pri gozdnogospodarskem načrtovanju in odkazilu drevja za posek, ki ga v Sloveniji opravlja posebna javna gozdarska služba, ter načinu in omejitvah prodaje lesa, ki veljajo za les iz državnih gozdov.

Poslovanje ÖBF je veliko bolj razvejano kot pri SiDG. V gozdarski del se poleg oskrbe z lesom uvrščata še lovstvo in ribištvo. Dejavnost, od katere imajo v zadnjih letih pomembne prihodke, so nepremičnine s turizmom. Leta 1997, ko se je družba preoblikovala v delniško družbo (še vedno v 100-odstotni lasti države), je iz gozdarske dejavnosti ustvarila 117 milijonov evrov prihodkov, kar je predstavljalo 75 odstotkov prihodkov. Leta 2021 so z gozdarsko dejavnostjo sicer ustvarili 132 milijonov evrov, vendar se je delež v skupnih prihodkih zmanjšal na 55 odstotkov, predvsem na račun nepremičninske dejavnosti.

Poudarek na donosnosti poslovanja

ÖBF daje nekoliko večji poudarek donosnosti iz poslovanja, ki mu prilagaja tudi svoje dejavnosti in usmerjanje v nove poslovne priložnosti. Pomemben del dobička podjetje vlaga nazaj v svoje dejavnosti in v širitev tistih dejavnosti, kjer dolgoročno lahko doseže zeleno stopnjo donosnosti. Slednje je vodilo tudi pri prodaji, ki pri njih poteka čisto po tržnih načelih in z zavestjo, da prodajo razpršijo med največje in najbolj stabilne predelovalce, ki za les lahko ponudijo največ. Splošno je znano, da je državni les v Avstriji dražji kot zasebni. ÖBF to utemljejuje enakomerno in dolgoročno stabilno dobavo in to so pripravljene kupci dodatno plačati. Tudi ob tako oblikovanem programu prodaje je lesna industrija v Avstriji ena izmed najbolj razvitih, ÖBF pa še vedno ostaja eden izmed ključnih dobaviteljev hlodovine. Zaposleni v podjetju rastejo skupaj s podjetjem, nagrajujejo pa jih ob uspešnem dosega-

nju zastavljanih ciljev, s katerimi podjetje sledi svojemu razvoju.

Gozdarska tehnologija, upravljanje ekosistema in storitve za zasebni sektor se uvrščajo v poseben steber, vedno večji poudarek pa dajejo tudi obnovljivim virom energije. Z malimi hidroelektrarnami, vetrno energijo in uporabo biomase skupaj proizvajajo 278 GWh letno, kar zadostuje za povprečno porabo 80.000

Od ustanovitve leta 1997 je ÖBF v avstrijski državni proračun prispeval 545 milijonov evrov.

gospodinjstev. Do leta 2025 bodo v obnovljive vire energije investirali še okoli 100 milijonov evrov, od tega 40 milijonov evrov v vetrne elektrarne, preostalo pa v male hidroelektrarne. Prihodki iz prodaje obnovljive energije so leta 2021 znašali skoraj 17 milijonov evrov.

Zgolj enoletne pogodbe

V strukturi proizvodnje je hlodovina lani predstavljala okoli 53 odstotkov, celulozni les 34 odstotkov, les za energetske namene pa 11 odstotkov. Pri prodaji gozdnih lesnih sortimentov avstrijsko podjetje nima nobenih omejitev. Prodajne pogodbe so največ enoletne, zaradi slabih izkušenj se pogodb, ki bi bile daljše, izogibajo.

Cene določajo povsem tržno, pri čemer lahko kupci, s katerimi imajo stabilne partnerske odnose in jih niso pustili na cedilu niti v težkih časih, ko je bilo zaradi naravnih ujm na trgu veliko poceni surovine iz sosednjih držav, lahko računajo tudi na nekoliko nižje prodajne cene. Zaradi razpršitve tveganj in manjšega stresa prodajne službe se vse pogodbe ne iztečejo sočasno. Imajo pa ob koncu leta prodanih med 70 in 80 odstotkov surovin za prihajajoče leto.

Čeprav nimajo omejitev v zvezi s prodajo gozdnih lesnih sortimentov v tujino, praktično vse razpoložljive količine prodajo na avstrijskem trgu, saj ima Avstrija visoko razvito lesnopredelovalno industrijo in imajo kupcev dovolj. Količina, ki jo predela deset največjih avstrijskih žag, predstavlja okoli 80 odstotkov celotne avstrijske proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (ne samo iz državnih gozdov).

Preostanek surovine žage kupujejo na sosednjih trgih, predvsem v Nemčiji, na Češkem, Slovaškem, v Sloveniji, Italiji in na Poljskem. Skupaj na leto žagarska industrija predela okoli 18 milijonov kubičnih metrov.

Prodaja omejena na največje kupce

Pogodbe ima ÖBF sklenjene le z največjimi kupci, saj je v zadnjih desetletjih zavestno zmanjševal število manjših kupcev, s katerimi so sklepali pogodbe. Zanimivo je, da v ÖBF kot svoj produkt ne opredeljujejo lesa, ampak stabilno in terminsko opredeljeno oskrbo z lesom. To poleg lesa vključuje še dodatne storitve, kot so specifične dimenzije, zanesljiva oskrba, zagotavljanje sledljivosti, izpolnjevanje pogodbenih določil ... To izhodišče jim predstavlja tudi večji manevrski prostor pri cenovni politiki. Kot zanimivost – cena se določa s pogajanjem, največji kupci z dolgoročnimi pogodbami pa zaradi zagotovljene zanesljive oskrbe plačujejo celo več za hlodovino kot drugi kupci.

Avstrijsko državno gozdarsko podjetje gospodari s 4.100 objekti, prihodki iz nepremičninske dejavnosti so se od ustanovitve podjetja potrojili in so v letu 2021 znašali 54 milijonov evrov.

Logistiko organizirajo sami, saj želijo imeti nadzor od gozda do prodaje kupcu. Kdor na neki površini izvaja sečnjo in spravilo, s tega območja zaradi zmanjšanja tveganj korupcije ne sme izvajati prevoza do kupca. Tej usmeritvi v zadnjih letih sledi tudi SiDG in pri novih pogodbah SiDG že v celoti prevzema organizacijo prevoza gozdnih lesnih sortimentov za kupce.

Glavno besedo ima prodajni oddelek

Med proizvodnjo in prodajo sicer potekajo dogovori, koliko se bo posekalo in kdaj, ampak prednost ima prodaja. Vsak mesec proizvodnja poseka toliko, kot se dogovori s prodajnim oddelkom. Delo je organizirano decentralizirano prek 12 poslovnih enot, pri čemer poslovne enote nimajo vpliva na prodajo, ampak skrbijo samo za gozdarsko proizvodnjo. Poleg poslovnih enot imajo še dva nacionalna parka, enoto za gozdarsko tehnologijo in podporo ter enoto, ki predstavlja sedež podjetja v kraju Purkersdorf v bližini Dunaja.

Načrtovanje, nadzor in odkazilo

Služba, ki se ukvarja z načrtovanjem sečnje, gozdarskim nadzorom, gozdnogojitvenimi deli in trajnostnim gospodarjenjem, se uvršča med podporne službe. Tisti zaposleni, ki se ukvarjajo z načrtovanjem in nadzorom, letno »obdelajo« okoli 46.000 hektarjev gozdnih površin. Podrobnejši gozdnogospodarski načrti se izdelajo vsakih deset let.

Tako kot SiDG tudi ÖBF večino sečnje in spravila opravi z zunanji izvajalci, ki so cenejši kot lastne zmogljivosti. Približno četrtno goz-

ÖSTERREICHISCHE BUNDESFORSTE AG V ŠTEVILKAH (POSLOVANJE V LETU 2021)

1,8 mio. m³ poseka
850.000 ha v površine v upravljanju,
510.000 ha gozdnih površin, od tega
341.000 gospodarski gozd
74 jezer, večjih od 1 ha
1.000 lovišč
251 mio. evrov prihodkov
28 mio. evrov dobička
21 mio. evrov prispevka v državni proračun
1.056 zaposlenih
19,3 % žensk med zaposlenimi

dne proizvodnje namreč opravijo z lastnimi zaposlenimi, število zaposlenih pa so v zadnjih letih precej zmanjšali. Zaradi pomanjkanja zmogljivosti zunanjih izvajalcev in nestabilnosti pri najemanju njihovih storitev ne izključujejo možnosti, da ne bodo lastnih zmogljivosti ponovno povečevali, če se razmere na trgu teh storitev ne bodo izboljšale.

ÖBF sicer odkupuje tudi les iz zasebnih gozdov, vendar v manjših količinah. Lani so na primer v zasebnih gozdovih posekali in prodali le okoli 150.000 kubičnih metrov.

Podjetje Snežnik obeležuje

70. OBLETNICO OBSTOJA

Podjetje Snežnik iz Kočevske Reke je na prvi marčevski dan s slavnostno prireditvijo v Kulturnem centru Kočevje zaznamovalo 70 let delovanja. Praznovanja obletnice hčerinske družbe SiDG so se udeležili kupci in drugi poslovni partnerji, zbralo pa se je tudi več nekdanjih direktorjev, ki se jim je Janez Pucelj, direktor Snežnika, posebej zahvalil za njihov prispevek k razvoju podjetja. Gostje so se razšli v optimističnem vzdušju, saj so odgovorni napovedali investicije v prestrukturiranje podjetja, ki je pomemben zaposlovalec na Kočevskem, kar je pozdravil tudi župan Občine Kočevje dr. Vladimir Prebilič.

Janez Pucelj, direktor Snežnika

Zbrane goste je najprej pozdravil direktor Snežnika **Janez Pucelj**: »Danes ni čas za analize izgubljenih priložnosti v preteklosti. Danes je čas, da se ozremo naprej. Podjetje je dokazalo svojo trdoživost in vztrajnost. Danes stojimo na poti korenitih sprememb.« Pucelj verjame, da bodo imeli pri prestrukturiranju poslovanja podporo države, lokalne skupnosti in družbe SiDG kot lastnika. Pri tem je kot prednosti Snežnika izpostavil njegovo lokacijo sredi državnih gozdov, tradicijo predelave lesa in zavzete zaposlene.

Glavni direktor SiDG mag. **Marko Matjašič** je opozoril, da so v zadnjih letih v lesni panogi bila velika vlaganja, ki so podjetjem omogočila obstanek na konkurenčnem trgu, medtem ko je Snežnik obstal na mestu. Veliko podjetij je med tem propadlo, sočasno pa so nastala nova, večinoma majhna in srednja družinska podjetja, ki so uspešna in jim je SiDG pomemben poslovni partner. Mag. Marko Matjašič je najavil odmik od strategije, po kateri bi SiDG sodeloval pri vzpostavljanju lesnih centrov po Sloveniji,

Prifarski muzikanti

mag. Marko Matjašič, glavni direktor SiDG

dokler ne bo saniral lastne hčerinske družbe v Kočevski Reki. »Kot lastnik bomo ob usklajevanju z SDH, na katerega je prešlo upravljanje SiDG, izvedli vse potrebne aktivnosti, da se bo

Poslovni partnerji Snežnika

Snežnik prestrukturiral. Poslovnim partnerjem obljubimo, da bomo podjetje Snežnik razvijali naprej, zaposlenim pa zagotavljam, da bomo podjetje tehnološko in poslovno posodobili.« Župan dr. **Vladimir Prebilič**, ki je kot štipendist Snežnika v srednji šoli na žagi v Kočevski Reki tudi fizično delal, je izpostavil, da pričakujejo, da bo občina partner pri zgodbi sprememb v Snežniku. »Za Snežnikom je ogromno generacij, ki so s tem podjetjem rasle. Želim si, da bo tako tudi v prihodnje in bomo skupaj našli pot.« Za uvod v sproščen del slavnostne prireditve so poskrbeli Prifarski muzikanti. Tudi oni praznujejo letos pomembno obletnico – 35 let obstoja skupine, s svojim nastopom in energijo pa so navdušili tudi goste iz tujine.

LEJA JOVANOVIČ

Besedilo: **Gregor Klemenčič**

Naša sodelavka Leja Jovanovič, ki je rojena leta 1998, je edina odpremnica gozdnih lesnih sortimentov na Poslovni enoti Ljubljana in ena redkih na SiDG. Odraščala je na obrobju Ljubljane, razpeta med Ljubljano in Bohinjem, kjer se je že v mladosti seznanila z okoliškimi gozdovi in naravo.

Po končani Gimnaziji Ledina se je vpisala na Biotehnično fakulteto, smer gozdarstvo. Uspešno je zaključila visokošolski študij, trenutno pa končuje magistrsko nalogo na 2. stopnji. Po reorganizaciji družbe se je zaposlila kot odpremnica na gozdnem obratu

Bled. Kljub neizkušenosti se je hitro vključila v kolektiv ter s svojo marljivostjo in natančnostjo prepričala tudi največje dvomljivce. Ne mine srečanje z revirnimi gozdarji, kupci ali šoferji, da je ne bi kdo pohvalil!

V prostem času, ki ji ga trenutno zaradi pisanja magistrske naloge primanjkuje, predvsem rada bere in preživlja čas v naravi. Ljubljano je zamenjala za Trzič, če je le mogoče, pa se odpravi v bohinjske konce.

Tudi v prihodnje se vidi kot zaposlena v naši družbi, želi si napredka v karieri, kar ji bo s takšnimi delovnimi navadami zagotovo uspelo.

IRENA JAMŠEK

Besedilo: **Matija Špacapan**

Mirno lahko zapišem, da je Irena Jamšek duša pisarne Poslovne enote Celje. Že v Trzinu sta z Urško Sirnik tvorili udaren duet, ki je skrbel, da smo kolegi s poslovne enote lahko opravljali izključno delo, ki je namenjeno »kadrom«. Zbadanje, ki se vleče še iz dela na Gozdnem gospodarstvu Celje, kjer so se zaposleni delili na »kader« in na »režijske delavce«, kljub drugim časom še vedno ostaja del vsakdana v naši pisarni.

Irena že vso svojo profesionalno kariero deluje v gozdarstvu. Vse od zaposlitve na GG Celje leta 1983 s svojo natančnostjo, smislom za red in organizacijo skrbi, da nevidni procesi, ki podpirajo delo gozdnih obratov, tečejo neprekinjeno in z najmanjšim vplivom na zaposlene. Slednje še posebej velja za naše odpremnike gozdnih lesnih sortimentov, katerih dobavnice nikoli ne uidejo natančnemu Ireninemu pregledu in po potrebi prejmejo tudi opozorilo.

Irena izhaja iz gozdarske družine, njen oče je do upokojitve opravljal dela gozdnega delavca na Gozdnem obratu Laško, v revirju Jurklošter. Na območju Jurkloštra, kjer je večji državni kompleks državnih gozdov, je povezava z gozdom neizbežna. Zato ne čudi, da je Irena, ki je redno spremljala očeta na delu v gozdu, po končanem šolanju izbrala poklic v gozdarskem podjetju, katerega štipendistka je tudi bila.

Po zaključenem izobraževanju na srednji ekonomski šoli, smer ekonomski tehnik, se je Irena avgusta 1983 zaposlila na Gozdnem gospodarstvu (GG) Celje. Po opravljenem pri-

SiDG SMO LJUDJE

pravništvu je zaradi nadomeščanja sodelavke prevzela področje obračuna plač za takrat več kot 300 zaposlenih na GG Celje. Zaradi racionalizacije dela in pomanjkanja kadra je do leta 2003 prevzemala vse več obveznosti tudi v materialnem knjigovodstvu, kadrovski politiki in finančah. Z letom 2007 sledi največja reorganizacija GG Celja, saj je lastnik Gozd Ljubljana, sedež podjetja preselil v Ljubljano. Posledično je Irena zapustila domači kraj in se na delo odpravila v Ljubljano, kjer je do leta 2019, ko se je zaposlila na SiDG, opravljala vsa dela, ki so povezana z režijskim vodenjem gozdarskega koncesionarskega podjetja.

Z letom 2022 in ustanovitvijo SiDG-jeve poslovne enote Celje delo spet nadaljuje bližje doma, kar ji, kot pravi, izredno veliko pomeni. Irena je predvsem mama in žena, sinova brezpogojno podpira na njuni poti, pa naj bo to športna ali strogo poklicna pot. V prihajajočem letu že nestrpno pričakuje prvega vnuka, za katerega bo ogromno časa po upokojitvi.

Sodelavci, ki so z Ireno preživeli večji del svojih karier, vsi zatrjujejo, da natančneje osebe ne poznajo. Ker se je dolga leta ukvarjala z obračunom plač in materialnim knjigovodstvom, je na primer poznala rojstne datume vseh zaposlenih ter njihovih otrok. Praktično jih pozna še danes na izust, mogoče ji uide kakšen dan, mesec ali leto pa zagotovo ne. Vse njene kakovosti so ji v letih dela v gozdarskih podjetjih olajšale sodelovanje z gozdarji, ki smo, roko na srce, prav posebna »sorta«. Prav zaradi tega uživa pri sodelavcih takšen ugled kot le malokateri »režijski sodelavec«. Osebnostno si želim, da bi čas počasneje tekkel in da bomo še vsaj nekaj let skupaj ustvarjali zgodbo na celjski poslovni enoti.

DUŠAN ČERNELA

Besedilo: **Janja Kelenc**

Dušan se je rodil leta 1965 v Murški Soboti. Odraščal je v vasi Filovci, ki slovi po pestrem vaškem lončarskem izročilu. Po poklicu je gozdarski tehnik. Ta poklic mu je bil podeljen v zibelko, saj je bil gozdar tudi že njegov oče. Dušan je bil več kot 30 let zaposlen na GLG Murska Sobota kot organizator in vodja gozdne proizvodnje. Na SiDG opravlja delo odpremnika GLS – koordinatorja proizvodnje. Bogate gozdarske izkušnje odlično prenaša na sodelavce in starejšega sina, ki je prav tako gozdar.

Njegov dom je po rojstvu dveh sinov postala gozdarska hiša sredi Bukovniških gozdov, v sencih starih, visokih dreves, v neposredni bližini Bukovniškega jezera. Narava je tam prepovedana z energetskimi točkami ter sprehajalnimi in kolesarskimi potmi. Gozd je del njegovega življenja, njegov dom. Da gozd zdravi, lahko potrdi tudi Dušan, ki v svoji dolgoletni službeni karieri ni bil niti en dan bolniško odsoten. Svoje delo opravlja odlično. Dušana odlikuje izredno

BRUNO KONDA

Besedilo: **Petra Flajnik**

Bruno Konda je Belokranjec, ki se je kolektivno Poslovne enote Novo mesto pridružil zadnji. Vestno in z velikim veseljem opravlja delo odpremnika gozdnih lesnih sortimentov.

Otroštvo je preživel na manjši domačiji v Semiču. Po končani osnovni šoli je odšel na Srednjo gozdarsko in lesarsko šolo v Postojni, študij pa je nadaljeval na Biotehniški fakulteti, smer gozdarstvo.

Poleg gozdarstva ga skozi življenje spremlja tudi petje. Je odličen pevec. Vzporedno s študijem je obiskoval šolo opernega petja. Ker po končanem študiju ni bilo prave priložnosti za delo v gozdarstvu, se je zaposlil v SNG Maribor, pozneje tudi v SNG Ljubljana, kjer je bil pet let pevec v opernem zboru.

A želja po delu v gozdarstvu je ves čas ostala, prav tako želja po delu bližje domu, saj so bile vsakodnevne nočne vožnje z nastopov domov vse bolj naporne. Tako se je prijavil na razpis za prosto delovno mesto na SiDG in bil pri tem uspešen. Bruno je delo odpremnika hitro osvojil in se lepo navadil terena v Kočevskem rogu. Postal je pomemben del našega kolektiva. Je sodelavec, ki ga redko vidiš slabe volje in človeku vedno nameni lepo, prijazno besedo.

Prosti čas preživlja s svojo družino – ob štirih odraščajočih otrocih mu nikoli ni dolgčas. Baterije si poleg s petjem napolni na kolesu ali pa s sprehodom na bližnji belokranjski tisočak.

dobro strokovno sodelovanje med gozdarskimi institucijami in lokalnimi skupnostmi. Poleg dela v gozdarstvu ga z naravo povezuje tudi lovstvo.

Svoj prosti čas preživlja s svojo družino. Najraje je v družbi svojih dveh vnukov in vnukinje. Med prijatelji je poznan kot odličen kuhar bograča, po katerem se priležejo »kremne pogarče«, ki jih odlično pripravi njegova žena, nam zaupa njegov sošolec in sodelavec Igor, s katerim se rada skupaj spominjata srednješolskih dni. Česa več nam o njihovih prigodah, ki sta jih skupaj uživala v Srednji gozdarski šoli v Postojni, noče izdati. Dušan se rad umakne na samo, v svoj vinograd, kjer dela nikoli ne zmanjka. Dušan obožuje morje. Z ženo se ob poletnih koncih tedna najraje razvajata na morju, kjer ima svojo prikolico, še izvemo.

Dušan s svojim predanim, vestnim in odgovornim delom predstavlja dragocen član v Poslovni enoti Murska Sobota. Z gotovostjo lahko rečemo, da je naš zlata vreden sodelavec.

Sodelovanje programa Ekošola in SiDG

Besedilo: **Nataša Erjavšek, strokovna pomočnica programa Ekošola**

V Sloveniji od leta 2015 v programu Ekošola izvajamo program Znanje o gozdovih (LEAF), v katerega je vključenih 28 držav po vsem svetu. Mednarodna mreža programa omogoča izmenjavo znanja, informacij in dobrih praks. Ustanove delujejo po t. i. gozdnem ciklu, na osnovi katerega pridobijo mednarodni certifikat LEAF.

Namen mednarodnega programa »LEAF (LEarning About Forests) – Znanje o gozdovih« je povečati raven zavedanja in znanja o pomenu gozdov, se povezati z bogato gozdno dediščino in izpostaviti pomembno vlogo gozdov s kulturnega, ekološkega, gospodarskega in družbenega vidika. Program LEAF spodbuja vzgojitelje in učitelje, mentorje, otroke in mlade, da spoznavajo in se učijo o gozdovih čim bolj neposredno – v gozdovih in iz njih. Pri tem vključuje tudi druge deležnike, s čimer oblikujemo bolj enotno ozaveščeno skupino.

Družba SiDG je podpornik programa od leta 2018 in skupaj sodelujemo pri različnih aktivnostih. Podpora in sodelovanje s SiDG je za ta program izredno pomembno. Z vključitvijo SiDG smo razširili nabor različnih aktivnosti, število vključenih ustanov, mentorjev, otrok in mladih v ta program pa se je od leta 2018 do danes močno povečalo.

V okviru projekta LEAF – Znanje o gozdovih se je pred kratkim zaključil likovno-literarni natečaj, ki smo ga že tretje leto zapored razpisali na temo gozd in voda ter gozd in odpadki. Prejeli smo več kot 500 izdelkov iz 84 ustanov. Tekmovali so v šestih starostnih skupinah: vrtci, I. triada, II. triada in III. triada osnovnih šol ter srednje šole in ustanove s prilagojenim programom.

MARCEL MAHNE
Kategorija II. TRIADA OŠ

AJDA ORNIK
Kategorija I. TRIADA OŠ

VID LESJAK Kategorija VRTCI

V komisiji za ocenjevanje likovno-literarnih del je sodeloval tudi predstavnik SiDG. Za najboljša dela je na koncu SiDG zmagovalcem in njihovim mentorjem namenili praktične nagrade.

UTRINKI ZADNJIH MESECEV

POPLAVE V NIŽINSKIH PREKMURSKIH GOZDOVIH

Na Poslovni enoti Murska Sobota smo letošnje leto začeli z deževnim obdobjem, ki se je nadaljevalo iz lanskega leta. Obilica padavin je povzročila precejšnje poplave v ravninskih prekmurskih gozdovih, v višjih legah Haloz in Boča pa visoko snežno odejo. Zaradi poplav so bila na nekaterih območjih prekinjena vsa gozdarska dela.

V začetku februarju pa je vremenska fronta na poti prek Slovenije povzročila močno neurje z orkanskimimi vetrovi in povzročila kar precejšnjo škodo v gozdovih. Na naši poslovni enoti je na srečo prizadela predvsem gozdove z listavci. Posek podrtih dreves smo že začeli, večjih težav s podlubniki pa ne pričakujemo.

Besedilo: **Peter Kolar**

Foto: **Jožef Rogan in Janja Kelenc**

KLADIVCA ZA DRŽAVNI ZBOR

Konec lanskega leta je Slovenija praznovala 30. obletnico državnega zbora. Na pobudo mag. Boruta Peršolja, vodje raziskovalno-dokumentacijskega sektorja v državnem zboru, smo v družbi SiDG pripravili tri različno velika kladivca s podstavkom,

ki jih je izdelal kočevski rokodelc Anže Kobola. Tik pred božičnimi prazniki je takratni glavni direktor SiDG Matjaž Juvančič predal kladivca predsednici državnega zbora mag. Urški Klakočar Zupančič, seveda z željo, da bi jih bil predsedujoči parlamentu prisiljen uporabljati čim manjkrat.

Foto: **Matej Sušnik/Državni zbor RS**

PRIKAZ ŽIČNIŠKEGA SPRAVILA

Na Poslovni enoti Celje smo v februarju na pobudo Strojnega krožka Slovenske Konjice in v sodelovanju z izvajalcem GG Bled pripravili demonstracijski prikaz spravila z žičnim žerjavom. Predstavitve smo izvedli na aktivnem delovišču v Stenici-Vitanje v gozdnem obratu Nazarje. Udeležencem smo predstavili prednosti žičničarskega spravila, ki je zaradi konfiguracije terena primeren tudi za zasebne lastnike gozdov na širšem konjiškem območju. S sodelovanjem z interesnimi združenji želimo prispevati k razvoju gozdarstva in vpejavi dobrih praks na terenu.

Besedilo: **Matija Špacapan**

Foto: **Lovro Bornšek**

POSTAVITEV MIZ IN KLOPI

V gozdu v bližini naselja Žitkovci v občini Dobrovnik so krajanji ob državni meji s sosednjo Madžarsko osnovali park prijateljstva. V parku se družijo občani z obeh strani meje. Na Poslovni enoti Murska Sobota smo ob koncu lanskega leta prisluhnili pobudi krajanov ter v okviru krepitev socialnih vlog gozda postavili klopi in mize za obiskovalce. Klopi smo postavili pod nadstrešek, ki ponuja zavetje obiskovalcem ob slabem vremenu.

Besedilo: **Peter Kolar**

Foto: **Janja Kelenc**

SEČNJA V CELJSKEM MESTNEM PARKU

V celjskem mestnem parku smo na Srčni poti v februarju sanirali po snegolomu poškodovana drevesa. Posekali in odstranili smo 13 dreves, ki so ogrožala priljubljeno sprehajalno pot mestnega gozda, in izvedli ukrepe gozdne higiene. S pomočjo Mestne občine Celje smo predhodno informirali vse uporabnike prostora, kar je izvajalcem del omogočilo nemoteno izvedbo. V letu 2024 načrtujemo redno sečnjo ob Srčni poti, ki bo usmerjena predvsem k zagotavljanju socialnih in ekoloških funkcij primestnega gozda.

Besedilo in foto: **Matija Špacapan**

TUDI KOČEVSKO JE PRESENETIL SNEG

Po dolgem času je tudi Kočevsko letos »presenetila« zima z obilno pošiljko snega. V drugi polovici januarja je v okolici Kočevja zapadlo nekaj manj kot meter snega, v višjih predelih pa krepko čez meter. Že nekaj let ni bilo takšne količine snega, predvsem ne v tako kratkem času, in izkazalo se je, da smo že malce pozabili, kako je prava zima dejansko videti. Vsa dela v gozdu, razen pluženja, so se ustavila za približno dva tedna, kar je vplivalo tudi na slabšo realizacijo proizvodnje v ja-

nuarju, kar bomo zagotovo »polovili« v prihodnjih mesecih. Večino pluženj v teh težkih razmerah je za Poslovno enoto Kočevje izvajal Marko Vidrih s svojo »specialno« kompozicijo ter nam v najkrajšem možnem času omogočil dostop do delovišč. Smo se pa s sodelavci večkrat pogovarjali, kako v preteklosti zaradi snega ni bilo mogoče opravljati dela po mesec, dva ali tudi več, medtem ko smo bili mi po dveh tednih neučakani, kdaj in kako bomo spet začeli delo.

Tekst: **Damjan Južnič**

Foto: **Marko Vidrih**

RAZDELILI SMO 40 PTIČJIH HIŠIC

Gozdarji iz ljubljanske poslovne enote so v zadnjih tednih lanskega leta in v začetku 2023 razdelili 40 ptičjih hišic s hrano vrtcem, šolam in domovom upokojeencev. Odziv je bil tako pozitiven, da bomo akcijo prihodnje leto zagotovo nadaljevali. Iz Vrta Kurirček Logatec – enota Pod Košem so nam poslali tudi fotografije, kako so otroci ptičjo hiško napolnili s semeni, hišnik pa je poskrbel, da je dobila mesto na terasi vrta.

RAZISKOVALNO SPREMLJANJE RAZVOJA PODLUBNIKOV NA OSANKARICI

Na območju Kulturnega spomenika državnega pomena Osankarica – Kraj poslednjega boja Pohorskega bataljona smo letošnjo zimo izvedli sečnjo 56 oslabilih dreves, ki je bila potrebna zaradi varnosti obiskovalcev praznovanja 80. obletnice Pohorskega bataljona v začetku januarja. Ker je lokacija na območju gozdnega rezervata, je bila potrebna pridobitev soglasja ZGS in Zavoda za kulturno dediščino. Zaradi naravnega rezervata je posekan les tudi ostal v gozdu.

Priložnost so izkoristili raziskovalci iz Biotehniške fakultete pod vodstvom prof. dr. Maje Jurc in nas prosili za sodelovanje. Na terenskem ogledu so na panju in posekanem drevju ugotovili prisotnost gliv razkrojevalk lesa (kot so krvaveča krvoslojevka *Stereum sanguinolentum*, *Armillaria spp.*) ter rove in druge simptome napada podlubnikov (*Ips typographus* in verjetno *Ips amitinus*) ter nekaterih kozličkov (*Cerambycidae*) in rilčkarjev (*Curculionidae*). Na Pohorju bomo spremljali napadenost podlubnikov v gozdnih rezervatih. S pomočjo doktorskega študenta bioznanosti Tima Pirca se bo spremljal pomladanski razvoj podlubnikov na smreki, družba SiDG pa bo opravila še žlebljenje na novo napadenih posekanih smrekah.

Besedilo in foto: **Rok Damjan**

DREVO SE PREDSTAVI

Libanonska cedra *(Cedrus libani)*

Besedilo in fotografije: **prof. dr. Robert Brus, BF UL**

V iskanju za gojenje potencialno zanimivih vrst v zaostrenih podnebnih razmerah so bile cedre do zdaj večinoma spregledane, čeprav že tisočletja slovijo po izjemno kakovostnem lesu. Med samo štirimi vrstami v rodu v južni in srednji Evropi za najobetavnejšo velja libanonska cedra.

Libanonska cedra je do 40 metrov visoko in do kar tri metre debelo vednozeleno drevo z močnim deblom. Mogočna krošnja je v mladosti stožčasta, pri starih drevesih široka, dežnikasta in razvita v značilnih vodoravnih plasteh. Iglice so močne, 15–35 mm dolge in na kratkih poganjkih rastejo v značilnih šopkih. Cveti jeseni, iz ženskih cvetov v dveh letih dozori sodčkasti, pokončni, do 10 centimetrov dolgi storži, ki ob zrelosti podobno kot pri jelki razpadejo na drevesu. Naravno raste po gorovjih južne Turčije, največ na Taurusu v pasu med 1000 in 2000 metrov nadmorske višine, drugo, manjše območje je v gorovjih Sirije in Libanona, vendar je tam ohranjenih le še nekaj sestojev.

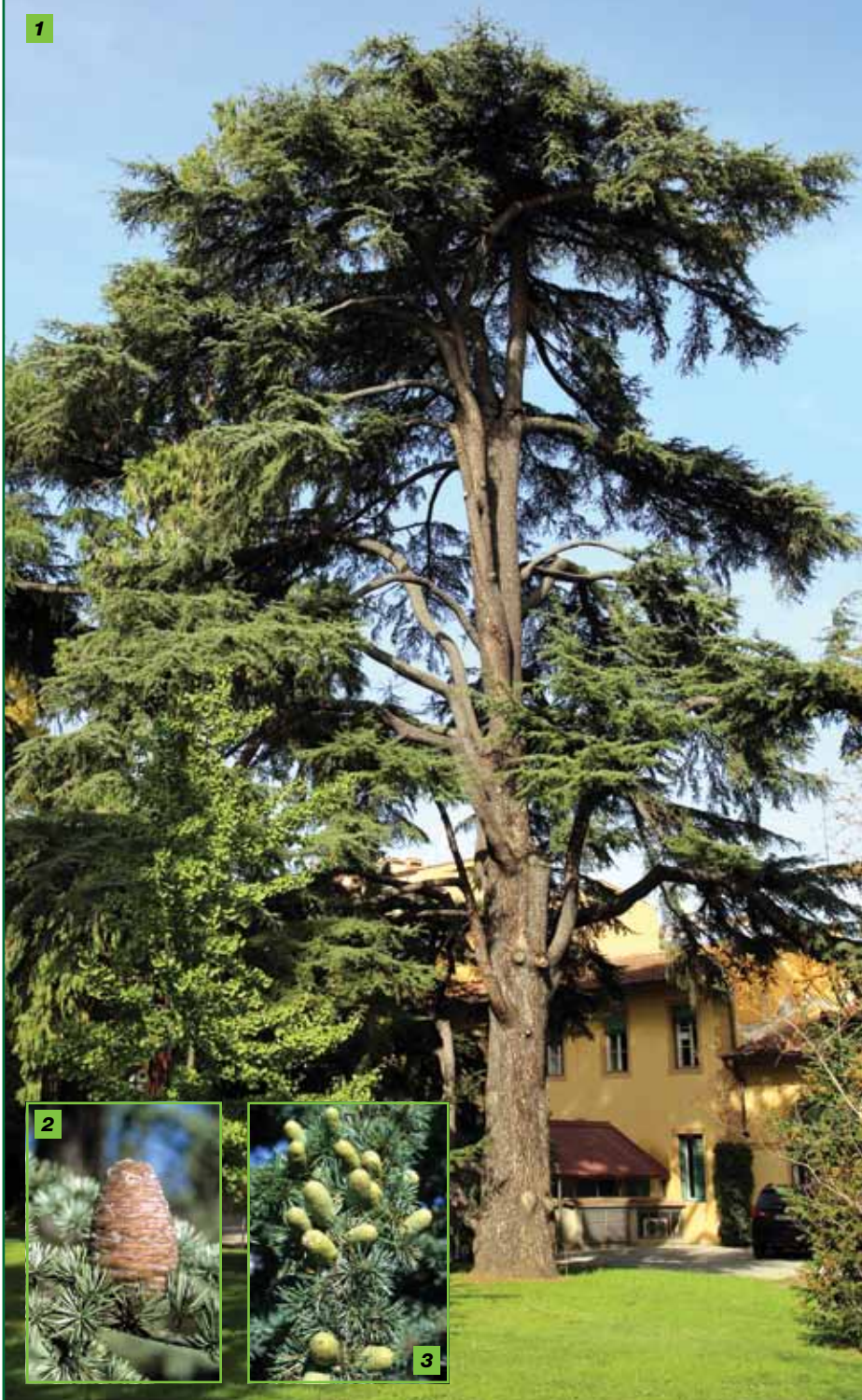
Libanonska cedra ima najraje rastišča na apnenčasti matični podlagi in najbolje med cedrami prenaša sušo, saj ji zadošča že 500 milimetrov letnih padavin, po drugi strani prenese nizko temperaturo celo do -35 stopinj Celzija. Je svetloljubna in na naravnih rastiščih počasi rastoča vrsta, vendar tam celo ob hudi suši kaže neprekinjeno debelinsko priraščanje.

Zaradi izredno kakovostnega lesa, ki je prepojen s posebno smolo, trajen, dišeč in se lepo obdeluje, je libanonska cedra že okrog pet tisoč let ena najbolj cenjenih, a tudi najbolj izkoriščanih drevesnih vrst sploh. Za gradnjo templjev, palač in ladjevij vseh vzhodnosredozemskih kultur med letoma 2700 pr. n. š. in 1000 n. š. je bila cedrovina najpomembnejši les. Cedra je zelo pogosto omenjena v Bibliji, iz cedrovine naj bi bila zgrajena Davidov in Salomonov tempelj in celo ladjevje Aleksandra Velikega. Danes je gospodarsko pomembna drevesna vrsta le še v Turčiji.

Gozdnogojitvene potenciale v zadnjih letih intenzivno preučujejo tudi v srednji Evropi. Prvi rezultati iz Nemčije so več kot spodbudni, saj so v 23-letnem nasadu izmerili izjemne debelinske prirastke, kar štirikrat večje od tistih v Turčiji, pri čemer je pomembno, da se je prirastek po zmanjšanju v sušnem letu 2003 že takoj naslednje leto vrnil na povprečne vrednosti. Poleg poskusnih nasadov potekajo raziskave primernosti provenienc ter raziskave semenarskih, drevesničarskih in gojitvenih postopkov.

V Sloveniji jo ob sicer pogostejši, a bolj občutljivi himalajski cedri sadimo kot okrasno drevo po parkih in vrtovih v sredozemskem svetu, v notranjosti pa zelo redko. V gozdnih nasadih je v preteklosti nismo veliko preučevali. Med svetovnjima vojnoma je bilo na Krasu osnovanih nekaj manjših poskusnih nasadov z libanonsko in himalajsko cedro, ki se do danes niso ohranili, in tudi o uspešnosti rasti nimamo podatkov. Libanonsko cedro bi bilo ob njeni veliki odpornosti proti suši in nizkim temperaturam ter prilagojenosti na apnenčasta rastišča v prihodnosti smiselno vsaj preizkusiti ne samo v primorju, ampak tudi v notranjosti Slovenije.

1

2

3

1: Libanonska cedra v parku Boboli v Firencah
2: Zrel storž in značilni šopki iglic
3: Moški cvetovi se razvijajo jeseni

AVTOR: GREGA RIHTAR	NAŠ DRAMATIK IN PESNIK	NEKDANJI SLOVENSKI ČASNIK	KULTURNA RASTLINA	PRISTA- NIŠKO MESTO V JORDANIJI	NOBELIJ	VELIKO, RAZKOŠNO GRAJENO POSLOPJE	GESLO	ZELO STRUPEN BREZBARVEN PLIN Z VONJEM PO GRENKIH MANDELJNIH	ZORAN DIDEK	AVSTRJSKA TISKOVNA AGENCIJA	PES ZA LOV NA SRNE	KDOR IGRA NA LAJNO	PRIJAVA OBLASTEM	NICK NOLTE	IZPRA- SKANJE (MED.)	MODEL GOLEGA TELESA	
PREBIVALEC ISLANDIJE								PRIPRAVA V OBJEKTIVU KAMERE PREBIVALEC ORTNEKA									
DELAVEC, KI DA ZNAK ZA ODHOD VLAKA																	
CHAPLI- NOVA VDOVA					SL. TEOLOG (ALOJZIJ) NEKDANJI ROMUNSKI DŽIP				PEVKA RUPEL					ROGER TALLON			
SLOVENSKA VOJSKA			NIZ. RAZI- SKOVALEC (WILLER) ODISEJEV OČE						MESTO V KALIFORNIJI	NEKDANJI AMERIŠKI TENISAČ AGASSI				SAMODEJNI STROJ		GRŠKI BOG VOJNE	
MEHKO- NEBNI GLAS						NEZAVZET ČLOVEK HAVAJSKI OGNjenIK (MAUNA)				GARANJE (STAR.) NAŠA SAHISTKA							
POKOJNA HRVAŠKA IGRALKA BEGOVIĆ				SRBSKA PEVKA IN IGRALKA MARKOVIĆ							HRVAŠKI SAHIST (BRASLAV) TRSKA						
HONG- KONSKI FILMSKI IGRALEC (NICHOLAS)			METRIČNI POUDAREK, IKT	BRITANCI, ANGLEŽI AMERIŠKI REŽISER (JOHN)								VRV, KONOPEC (NAREČNO) LOKOSTRELEC, MEDVED, SMUČARSKI SKAKALEC GOSTIŠA					
LIČINKA TRAKULJE						SKLON DAJALNIK PIŠKOTAR						POSTAVA JAPONSKI BORILNI ŠPORT					
KOŠČEK SUKANCA						ZBIRKA FILMOV VEZNIK AKO								NAŠ POKOJNI POLITIK (IVAN)	BOLEZEN- SKA SLA PO UŽIVANJU MAMIL	GRŠKA NIMFA, KI ŽIVI V KROSNJAH DREVES	
ANTON PETJE			SL. POLITIK (FRANC) NAŠA PLESALKA (JANJA)					FR. GRAVER (CLAUDE) BRANJE Z OPTIČNIM ČITALNIKOM									
S SADEŽA ODSTRANJENA LUPINA								LEVI PRITOK REKE DON V RUSIJI PIŠARNA, BIRO				BOŽJE- POTNIK BAHAČ, BAHAVS					
NAŠ POKOJNI IGRALEC (ALEKSANDER)																	
NAŠ NARODNI HEROJ (FRANC)						ČEŠKI SKLADATELJ (JOSEF) LIT. JUNAK BULJBA			BANTUJSKI JEZIK IN LJUĐSTVO V ZAMBIIJI				ONASSISOV VZDEVEK 6. KRALJ IZRAELA, OMRI				
REKA V UKRAJINI				IME VEČ KRALJEV BURUNDIJA					BERILO PREBIVALKA TAJSKE								
OČE (STAR.)				VRSTA ŽIVČNEGA OBOLENJA FR. FILOZOF (VICTOR)										OSKAR DEV RADIKAL OCETNE KISLINE			
NAŠ NARODNI HEROJ (LJUBO)						IGRALKA DORS RIMSKA UTEZNA ENOTA						SPOJ ROKE STRUPOM NAŠ NEKD. SM. TEKAČ (BORUT)					
LINO VENTURA			ST. PLOŠČIN- SKA MERA AMERIŠKI IGRALEC TORN			RJASTA VODA AMATER, DILETANT										NEMŠKA IGRA S KARTAMI ZA TRI OSEBE	
INDONEZIJSKO OTOČJE PRI NOVI Gvineji					ZELO MOČEN MOŠKI OPERNI PEVEC DARIAN					TIN UJEVIĆ TUL, ETUI				BISTVO V ŠHOLAST. FILOZOFIJI ATA (NAREČNO)			
ŽIVILSKA TOVARNA V KAMNIKU						POKRAJINA V SRBIJI ANDREJ VAJEVEC						NASADILO POSTOJNA					
PROPELER																	
TOPLA KOPALNICA RIMSKIH KOPALIŠČ									HRVAŠKO LETOVIŠČE OB REŠKEM ZALIVU								
AKTINIJ			NASELJE V OBČINI POLIČANE						SOODNOSNI ČLEN, POJEM								

Rešitev križanke (geslo v zelenem polju) lahko skupaj s svojim imenom, priimkom in domačim naslovom pošljete do 19. maja 2023 na elektronski naslov korenina@sidg.si ali po pošti na naslov: **SiDG, d. o. o., Rožna ulica 39, 1330 Kočevje, s pripisom »Za Korenino«.**

2. marca 2023 smo izvedli žrebanje za nagradno križanko iz 20. številke Korenine.

Tričlanska komisija sodelavcev SiDG je izmed pravih rešitev izžrebala tri nagrajence.

Nagrajencem smo nagrade poslali po pošti.

Rešitev križanke (geslo v zelenem polju) 20. številke Korenina se je glasila: **KLAFTRA.**

Izžebanci nagradne križanke - Korenina št. 20 so:

1. nagrada – kapa s šiltom, bombažna natur vrečka in USB-ključek:

ŽANA LOGAR, KNEŽAK

2. nagrada – bombažna natur vrečka, naglavna svetilka in drobižnica:

JAKA JAMŠEK, CELJE

3. nagrada – bombažna natur vrečka, držalo za GSM za v avto in trak za okrog vratu:

OLGA RUS, ŠMARJE SAP

